

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke zondag

Abonnementsprijs : 600 F per jaar

Postcheckrekening nr. 3185.22

Beheer en Redactie : Prof. Mr. Ridder René VICTOR, Justitiestraat 21, Antwerpen

Plechtige openingszitting van de Conferentie der Jonge Balie te Turnhout
op 30 september 1967

TURNHOUT IN HET BENELUX-MIDDENGEBIED

Rede uitgesproken door de heer A. KINSBERGEN, gouverneur der provincie Antwerpen

Wanneer men gedurende talrijke jaren eensdeels cliënten heeft geadviseerd en hun belangen verdedigd, en anderdeels verpozing heeft gevonden in de theoretische studie van het recht, is de overgang naar het leiden van een provincie wel plots en overrompeland. De veelzijdigheid van het gouverneursambt was één van de verrassingen in de nieuwe wereld waarin ik mij sedert het begin van dit jaar bevind.

De provinciale wet belast immers de gouverneur niet alleen met de tenuitvoerlegging van de wetten en besluiten van algemeen bestuur, maar ook met de uitvoering der besluiten van de provinciale raad en van de bestendige deputatie. Dit brengt met zich mee dat hij zowel het centrale als het provinciale bestuur vertegenwoordigt.

Deze veelzijdigheid weerspiegelt zich niet alleen in de aard van zijn opdracht, maar ook in de diversiteit ervan. De gouverneur opent en sluit de zittingen van de provinciale raad, waarvan hij de vergaderingen bijwoont en waar hij het woord kan nemen. Hij is echter geen voorzitter en mag niet stemmen. Wel is hij voorzitter met stemrecht van de bestendige deputatie. Wanneer dit college het onderzoek of de uitvoering van een zaak van provinciaal belang tot zich trekt, heeft hij een recht van schorsend beroep.

Naast deze algemene bevoegdheden geven de provinciale en de gemeentewet de provinciegouverneur nog een hele reeks andere taken, zoals het opnemen van de provinciale kas, het zenden van commissarissen naar al wie aan het provinciebestuur ondergeschikt is, het uitvoeren van politieverordeningen, de schorsing en afstelling van schepenen, de goedkeuring van zekere gemeentelingen en gemeentebelastingen, het schorsen van politiecommissarissen, het schorsingsrecht en — in de gemeenten met minder dan 10.000 inwoners — het vernietigingsrecht t.o.v. de gemeenteraadsbeslissingen die strijdig zijn met de wet of die het algemeen belang krenken. Ook weet U dat voor de oplossing van sociale geschillen en voor de opties in economische problemen,

zeer dikwijls aan de gouverneur een bemiddelend optreden of een stimulerende tussenkomst gevraagd wordt. De openbare orde, de rust en de veiligheid behoren tot zijn verantwoordelijkheid. Zoals dit te Oostmalle gebeurde heeft hij tot taak om in geval van rampen de reddingsoperaties te coördineren.

Bij dit alles wordt echter de persoon van de gouverneur zelf niet vergeten. Zo zou ik volgens het koninklijk besluit van 28 augustus 1832 moeten gekleed zijn in «...een donkerblauw laken rok, gevoerd met zijde van dezelfde kleur, voorzien van vergulde knopen met het rijkswapen, en de kraag, de boorden, opslagen en zakken met goud geborduurd...» Verder zou ik moeten dragen «...een broek of pantalon alsmede een vest met slippen in witte kazimier, een steek met zwarte pluimen...», evenals «...een effen degen met verguld handvat...» ⁽¹⁾. De plechtigheid van deze tekst staat wel in schrille tegenstelling met deze volgens dewelke ik ook belast ben met de distelrooiing en de rupsenwering. Voorwaar taken en bezigheden waarop de advocatuur en het professoraat niet onmiddellijk voorbereiden!

Het meest opvallend in deze nieuwe wereld is wel dat vroeger als advocaat ik telkens rechtstreeks met de mens te maken had. Een zaak was pas ten volle doorgrond wanneer ik achter het dossier die mens had gevonden. Nu heb ik eveneens met dossiers te maken, maar het menselijk aspect daarvan treedt niet zo duidelijk naar voren. Er is minder rechtstreeks contact, de problematiek is ruimer, zij verwijst niet naar het individu, maar naar de verdediging van de belangen van de gemeenschap.

Daarnaast zijn er echter ook vele gelijkenissen met de advocatuur. Men leerde mij immers dat geen zaak kan worden verdedigd zonder een volledige kennis van het dossier te hebben. Thans ben ik geconfronteerd met het dossier-provincie dat ook moet worden bestudeerd, echter in een nieuw werkmilieu, in een nieuw levensritme en in een andere levensstijl.

Een provinciegouverneur is immers het lot beschoren

van alle mensen die in de kijker staan. Zij worden in hun bewegingen gevolgd, beoordeeld en vaak veroordeeld. Het is met deze hypotheek op de rug dat de gouverneur van de ene plechtigheid naar de andere gaat, zonder verpozen, dag in dag uit. In een stad en een provincie als Antwerpen, met zovele economische, sociale en culturele verwevingen, heeft een gouverneur overigens het recht niet zich aan deze maatschappelijke vormen te onttrekken. Ook hierbij moet hij, alle verhoudingen inachtnemend, rechtvaardig te werk gaan. Het is hem niet te vergeven bepaalde sectoren van het verenigingsleven en van de samenleving te veronachtzamen.

Alles bij elkaar moet dat publieke leven natuurlijk niet te tragisch worden opgenomen. Integendeel. Als geen ander heeft een provinciegouverneur de gelegenheid in contact te zijn met de meest diverse milieus in zijn ambtsgebied. Bovendien geniet hij van het voorname voorrecht en van de onmisbare voldoening bij alle belangrijke manifestaties te worden betrokken.

Die grondige studie van dit nieuwe dossier is nodig om een inzicht te krijgen in de toestand van deze gouw, om haar glanspunten maar ook haar knelpunten te leren kennen, en over een inventaris van de problemen te beschikken, om aan de hand van deze elementen tussen te komen waar dit nodig zou blijken.

Welnu, onmiddellijk valt het zeer grote welvaartsverschil op dat er tussen de verschillende onderdelen van deze provincie bestaat. En dit is zeer belangrijk, want naar mijn gevoelen zijn de welvaartscreatie en de bevordering ervan slechts zinvol zo de gehele bevolking daarbij betrokken wordt.

Zowel bij de globale werkgelegenheid als in de activiteitsstructuur der verscheidene gewesten van onze provincie komen ernstige verschillen voor, en het gevolg daarvan is dat de algemene welvaartspreiding in de drie arrondissementen niet gelijkmatig verloopt.

Hierbij stellen zich onmiddellijk twee vragen: de ene is: wat is de oorzaak van de relatief grote achterstand die voornamelijk het arrondissement Turnhout heeft opgelopen in verhouding tot het welvaartsniveau van de gehele provincie; de andere: hoe kan hieraan verholpen worden?

Op deze vragen zou ik U vandaag mijn antwoord willen geven aan de hand van een kritisch en objectief onderzoek naar de sociale en economische toestand van het arrondissement Turnhout. Bij deze studie heb ik dit gewest losgeweekt uit zijn traditionele grenzen, om het te kunnen schetsen tegen de achtergrond van het groter geografisch geheel van het Benelux-Middengebied en van de daarvan deel uitmakende provincie Antwerpen.

Onder Benelux-Middengebied versta ik de provincies Noord-Brabant, Antwerpen en de beide Limburgen. Deze streken vormden vroeger één homogeen geografisch geheel, dat het waterscheidingsvlak vormt tussen het Maas- en Scheldebekken⁽²⁾. Het was een vrij droge zandstreek, die omwille van haar ondankbare bodem vrij dun bevolkt was. De inwoners hadden eenzelfde afkomst, een gemeenschappelijke godsdienst en cultuur, en tal van affiniteiten op het sociale vlak.

Louter politieke omstandigheden hebben de historische banden van dit « ene » gebied geleidelijk doen vervagen. Sedert 1830 kwam een staatsgrens en een steeds meer ingrijpende overheid, niet alleen een sociaal-economische, maar ook een mentale scheiding trekken in dit geheel. Onder invloed van een centraliserende staat, werd dit gewest niet langer meer vanuit eigen streek geregeerd. De politiek werd in Den Haag of in Brussel vastgesteld. Wegen en kanalen werden in een louter nationale optiek gepland. De verkeersstromingen, ook op het mentale vlak, gingen lijden onder dezelfde autarkisch-nationalistische strekkingen.

Ook de steeds meer regelende wetgever van beide landen ging een leefpatroon opleggen dat ten noorden en ten zuiden van de grens totaal verschillend was. Iets hadden deze streken nog gemeen: in beide landen, zowel in Nederland als in België werden zij « randgewesten ».

De loop van de geschiedenis heeft nu gewild dat Benelux tot stand kwam. Gezien in deze economische entiteit heeft deze grensstreek niet meer een excentrische maar wel een volledige centrale positie. Langzaam maar zeker krijgt dit middengebied ook een centrumfunctie.

De dagelijkse éénrichtingspendel vanuit de Antwerpse Kempen naar Noord-Brabant en de overplanting van enkele Noordbrabantse bedrijven naar de Belgische Kempen zijn reeds enkele factoren die wijzen op een spontane heropbouw en integratie ervan. Deze fenomenen volstaan natuurlijk niet om dit gewest tot een volwaardig centrumgebied op te werken. Misschien zijn deze factoren zelfs eerder te beschouwen als de naweeën van de minder gunstige toestand die deze grensstreek gedurende zovele decennia als randgewest heeft gekend en waardoor zij van elke normale ontplooiing verstoken bleef.

Ook op het demografisch gebied kende het hele Benelux-Middengebied een speciale ontplooiing. Was het in het verleden gekenmerkt door een weinig dichte bevolking, dan onderscheidt het zich thans door een sterke demografische groei. Het gebrek aan werkgelegenheid heeft emigratie en pendel tot gevolg. Vooral ten zuiden van de grens blijven dit de grote problemen. De provincie Limburg en het arrondissement Turnhout lijden inderdaad sedert jaren onder emigratieoverschotten en onder een grensoverschrijdende pendel, die voor het ogenblik nog bijna 10.000 personen betreft.

Welke zijn nu de oorzaken van de gebrekkige ontplooiing van deze grensstreek. Zonder twijfel moet het antwoord gezocht worden in de gebrekkige structuur ervan. Het arrondissement Turnhout en de Nederlandse Kempen vormen inderdaad een soort van leeg binnengebied tussen een kring van expansieve centra. Wij denken hier aan de stedenring Breda, Tilburg, Eindhoven, Maastricht (wel dra Genk-Hasselt), Leuven, Mechelen, Antwerpen. Binnen deze ring ligt geen enkele kern, die qua industrieel belang of verzorgingsfunctie, noch qua economische, sociale of culturele voorzieningen, een bepaald niveau overschrijdt. Het zwaartepunt van dit lege hart ligt op Belgisch grondgebied. Turnhout-stad, als industriële kern van slechts tweede rang, vormt er als het ware het middelpunt van. De zwakte van dit binnengebied komt vooral tot uiting in het gebrek aan nijverheid en werkgelegenheid, zo belangrijk in een snel demografisch groeiend gewest.

Het hoeft geen betoog dat de gebrekkige ontwikkeling van deze grensstreek ook verband houdt met de verkeersinfrastructuur. Voor heel het Benelux-Middengebied, en speciaal voor dit binnengebied, werkte de grens als een scheidend element, zodat de verkeersstructuur op Nederlands en Belgisch grondgebied zeer verschillend is, en wat erger is, ieder onderling contact mist. Verbindingen van enig belang zijn gelegen aan de periferie van het Middengebied. Hieruit volgt dat onze centraal gelegen grensstreek arm is aan grensoverschrijdende verbindingen. Beide landen hebben in dezelfde nationalistische optiek twee kanalenstelsels gebouwd, die elkaar tot op 25 km naderen, maar over een afstand van 125 km geen bruikbare verbinding bezitten. Inzake spoorwegen moet zelfs een achteruitgang worden vastgesteld. Tussen de lijnen Roosendaal - Antwerpen en Maastricht - Luik in, is geen grensovergang meer mogelijk voor personenvervoer. Ten slotte lopen de wegverbindingen om het Middengebied en meteen om deze streek heen.

Vestigden wij reeds de aandacht op de industriële leeg-

heid van dit grensgebied, dan geeft de verdere ontleding van de ruimtelijke structuur een zeer eigenaardig beeld. In feite is de nijverheidsontwikkeling van dit gewest terug te brengen tot een drietal assen. Het Tilburgse maakt inderdaad deel uit van de stedenring Breda-Tilburg-Den Bosch-Eindhoven. Een tweede industriële as, langs het oude Kempische kanaal, gaande over Beerse, Turnhout en Arendonk, is amper te onderkennen. Ietwat meer uitgesproken is de derde as in de Zuiderkempen, die langs het Albertkanaal over Herentals, Geel naar Mol en Tessenlo loopt.

Tussen deze relatief smalle assen liggen brede gordels van groene dorpen, zowel vlak bij de grens als tussen de Antwerpse Noorder- en Zuiderkempen. Het zijn deels landbouw- en recreatiegebieden. De landbouw lijdt er echter onder versnippering van percelen en overbelasting van water. Structuurverbetering door ruilverkaveling en waterbeheersing maakt rendabele landbouw nochtans mogelijk, en dit ondanks het zandachtig karakter van de bodem. Op recreatief gebied werden, vooral aan Belgische zijde van de grens, tot dusver slechts schuchtere pogingen aangewend om de groene ruimten te beveiligen en voor ontspanning te ontsluiten. Enkele recreatie-centra van omvang zoals de Beekse bergen in Nederland en het Zilvermeer te Mol maken hierop een uitzondering.

Wanneer wij getracht hebben om aldus een beeld te vormen van de streek die ons aanbelangt, dan kunnen wij misschien nu proberen een antwoord te geven op de vraag welke de rol is van dit leeg binnengebied voor de krans van kernen er rond, of omgekeerd, wat de betekenis is van de kernen voor dit binnengebied.

Het lijdt geen twijfel dat de krans van stedelijke centra, voor dit binnengebied, dat wij ook het hinterland zouden kunnen noemen, een dienstverlenende functie van hogere orde heeft. De lengte van dit hinterland is echter aan een zekere afstandslimiet gebonden. Wanneer men nu de reikwijdte van de verzorgende functie binnen aanvaardbare grenzen houdt, blijft er zonder twijfel in het midden een eiland over, waar een aantal potentiële centra tot een verzorging van hoger niveau dienen te worden opgevoerd. Wij denken bijvoorbeeld aan de stad Turnhout.

De functie van het binnengebied voor de rondom gelegen kernen is van even groot belang, zowel voor het wonen als voor het werken en de recreatie. Zonder twijfel moet een deel van het hinterland tot een woonzone worden uitgebouwd voor de stedelijke centra rondom. Zal daarnaast deze streek ook een functie als werkgebied moeten krijgen? is een vraag die men zich kan stellen. Wil men de pendel vanuit het centraal gelegen deel naar de omliggende kernen tot aanvaardbare grenzen beperken, dan zal het antwoord hierop positief moeten klinken en zal het binnengebied tot op bepaalde hoogte moeten geïndustrialiseerd worden. Ten slotte zal dit hinterland ook een recreatieve functie moeten vervullen voor de honderdduizenden stedelingen rondom.

Hier rijst op het eerste gezicht een belangrijk spanningsverschil tussen de industriële en recreatieve functie van dit grensgewest: moet het zich autonoom industrialiseren, en zo ja, in welke mate, of moet de nadruk worden gelegd op de recreatieve functie. Zonder een definitief antwoord op deze vraag te geven, mag hier worden gesteld dat de oplossing moet worden gezocht in functie van de hier levende bevolking en haar wens naar arbeid binnen een redelijke afstand. M.a.w. de actieve woonbevolking moet werk vinden in eigen streek of binnen sociaal verantwoorde afstand. Emigratie moet zoveel mogelijk worden voorkomen. Hieruit volgt dat, wegens het gebrek aan werkgelegenheid ter plaatse, inspanningen tot industrialisering onverdroten moeten worden voortgezet. Anderdeels moeten alle mogelijkheden op recrea-

tief vlak worden veilig gesteld, niet alleen omdat dit binnengebied deze functie natuurlijkerwijze voor de omliggende woonkernen bezit, maar ook voor de verdere ontplooiing van het binnengebied zelf.

Industrialiseren en tegelijkertijd ontsluiten voor recreatie, zijn dan ook slechts schijnbaar tegengestelde objectieven.

Door een goed opgevatte ruimtelijke ordening, maar dit is dan ook absoluut noodzakelijk, kunnen zij inderdaad met elkaar worden verzoend. Sommige onderdelen van deze streek zijn van nature uit voor recreatie geschikt, terwijl andere een industriële bestemming hebben verworven door hun infrastructuur.

De grote vijand voor beide, maar in de eerste plaats voor de recreatie, schijnt vooral de wilde woningbouw te zijn.

Ik moet U dan ook niet zeggen dat in deze materie de streek- en gewestplannen van zeer groot belang zijn, en sterk de hand moet worden gehouden aan de algemene en bijzondere plannen van aanleg.

* * *

Tot dusver heb ik het arrondissement Turnhout, en meer algemeen dit grensgebied, vooral bekeken in ruimer verband, als het centrale deel van het Benelux-Middengebied. Thans zou ik de situatie van dit arrondissement nog even willen ontleden in provinciaal verband.

Eerst moet ik uw aandacht vestigen op het hybridisch karakter van de provincie Antwerpen. In feite valt onze provincie uiteen in twee goed onderscheiden delen. Het westelijk deel bestaat voornamelijk uit de arrondissementen Antwerpen en Mechelen. Het oostelijk deel: uit het arrondissement Turnhout. Hoewel beide gebieden geografisch bijna even groot zijn, woont vier vijfden van de anderhalf miljoen inwoners in het westen, één vijfde slechts in het oosten. De agglomeratie Antwerpen speelt hierin een doorslaggevende rol.

Ook de demografische structuur van beide gebieden is zeer verschillend. In het westen is de bevolking ouder en ligt de mortaliteit hoger. Het arrondissement Turnhout daarentegen heeft een zeer jonge bevolking, dank zij een hoge nataliteit. Voor de periode 1947-1961 lag het geboortecoefficiënt in het westen ongeveer op 17 per duizend, net als voor het Rijk. Turnhout daarentegen kon voor diezelfde periode bogen op 24 geboorten per duizend, wat meebrengt dat 40 % van de inwoners geen 20 jaar oud is. Ondanks het migratieverschijnsel, stijgt de bevolking dus veel sneller in dit arrondissement dan in de twee overige. Deze tendens zal zich in de toekomst voortzetten en men mag verwachten dat het aantal inwoners van het arrondissement Turnhout in de eerstvolgende 10 jaar nog met 13 % zal stijgen, of tweemaal sneller dan het gemiddelde voor de hele provincie.

Op economisch vlak is het verschil tussen het westelijk en het oostelijk deel van onze provincie nog veel belangrijker. De arrondissementen Antwerpen en Mechelen liggen in de onmiddellijke invloedssfeer van de industriële as, die vanuit de haven van Antwerpen over Mechelen naar Brussel loopt. Het arrondissement Turnhout vormt nog wel het hinterland van onze nationale haven, maar van industrialisatie is echter amper te gewagen. Twee nauwelijks merkbare industriële assen lopen horizontaal langs de kanalen en langs de autowegen naar Antwerpen toe.

Het onderscheid in de economische structuur wordt goed weerspiegeld in de vertegenwoordiging van nijverheid en werkgelegenheid. Het arrondissement Antwerpen heeft reeds jarenlang meer arbeidsplaatsen dan het aanbod van de actieve bevolking. Het tegenovergestelde was

steeds het geval voor de arrondissementen Mechelen en Turnhout. In het Mechelse is de jongste jaren de toestand gestadig gunstig geëvolueerd. Dank zij een reeks vestigingen van nieuwe bedrijven naast de expansie van bestaande, is de werkgelegenheid in dit arrondissement op snelle wijze toegenomen. Die onmiskenbare evolutie die ook het arrondissement Turnhout heeft gekend, is evenwel onvoldoende, indien men rekening houdt met de snelle aangroei van de bevolking.

Interessant hierbij zijn de berekeningen van de Intercommunale Ontwikkelingsmaatschappij voor de Kempen⁽³⁾. Dit organisme komt tot de vaststelling, dat het bestaande tekort van 20.000 arbeidsplaatsen in het arrondissement Turnhout over 10 jaar niet zal verminderen, indien de stijging van de werkgelegenheid zich slechts even gunstig zal ontwikkelen als in de afgelopen 10 jaar, en dit precies door het groot additioneel aanbod van jonge arbeidskrachten. Hierbij wordt nog geen rekening gehouden met de noodzakelijke opslorping van de langeafstandspendel, wel echter met het wegvallen van de uitwijking.

Men vergeet inderdaad soms dat dit arrondissement sedert jaren heeft geleden onder een zeer sterke emigratie. Tussen de volkstellingen van 1947 en 1961 weken jaarlijks gemiddeld 800 mensen definitief uit. Het betrof meestal jonge geschoolde krachten, die ter plaatse geen werkgelegenheid konden vinden. De plaag van de pendel blijft intussen nog steeds bestaan, voor een deel over de grens heen naar Nederland. Ruim 21.000 personen gaan dagelijks werken buiten dit arrondissement en meer dan de helft hiervan besteedt per etmaal meer dan 2 uren voor de reis van hun woonplaats naar het werk en omgekeerd. Sommigen onder hen zijn dagelijks meer dan 5 uur onderweg of moeten meer dan 100 kilometer ver hun brood verdienen.

De gebrekkige economische structuur van dit arrondissement vindt haar weerslag in het welvaartspeil van de bevolking. De inkomens en de bestedingen liggen hier merkkelijk lager dan in de andere arrondissementen of in gans België. Tot vóór korte tijd lagen de lonen van de mannelijke werknemers, die ressorteren onder de R.M.Z., ongeveer 10 % lager dan die van het Rijk. Tegenover de index 100 voor het land, ligt het belastbaar inkomen van het arrondissement Turnhout volgens de meest recente gegevens van het Nationaal Instituut voor de Statistiek (1963) — met afgeronde cijfers — op 79,6, terwijl het arrondissement Mechelen 86,5 haalt en het arrondissement Antwerpen 108,6. De verschillen zijn nog belangrijker aan de zijde van de bestedingen. Het Centrum voor Economische Studiën van de Leuvense Universiteit publiceerde in 1963 een synthetische welvaartsindex. Deze index werd thans verbeterd en aan de meest recente gegevens aangepast. Het resultaat hiervan is, dat Turnhout tegenover de index 100 voor het land met 77,01 de achtste laatste plaats inneemt van de 41 Belgische arrondissementen. Het arrondissement Antwerpen komt met een index van 140,29 op de vijfde plaats, terwijl Mechelen, dat zijn achterstand de jongste jaren wist op te halen, met index 97,16 bijna tot het rijksgemiddelde is opgeklommen.

Ik ben er mij wel van bewust, dat deze beschrijving van de sociaal-economische toestand van het arrondissement Turnhout, geschetst tegen de achtergrond van het Benelux-middengebied en in het kader van de provincie Antwerpen, eerder somber is geweest. U verwachtte echter van mij een objectieve weergave van de elementen van het dossier. Ik heb ze u gegeven. Waarom? Omdat slechts wanneer men vertrekt van een juiste basis, men tot een juist besluit kan komen en dit besluit ligt voor de hand. Indien er één gewest uit onze provincie is dat

onze speciale aandacht verdient, dan is het wel zeker de Antwerpse Kempen.

Het is nu verheugend vast te stellen dat tal van instanties zich de jongste jaren op dit vlak niet onbetuigd hebben gelaten. Op de eerste plaats hebben de welvaartsorganismen van de streek, de Stichting voor de Kempen en de Kempische Economische Raad, later samengebondeld in het Economisch Komitee voor de Kempen, heel wat stootkracht gegeven aan het zogenaamde ontwikkelingsplan voor de Zuiderkempen. Rechtstreeks op het uitvoeringsvlak heeft vooral de dynamische Intercommunale Ontwikkelingsmaatschappij voor de Kempen zich de jongste 5 jaren verdienstelijk gemaakt, én op het gebied van de aanleg van industrieterreinen, én op het gebied van soms spectaculaire nijverheidsvestigingen, én op het gebied van bodembeleid voor sociale huisvesting.

Een rechtstreeks gevolg hiervan was, dat na het ontwikkelingsplan voor de Zuiderkempen de huidige regering het grootste deel van dit arrondissement, waarbij ook een deel van de Noorderkempen, opgenomen heeft in het toepassingsgebied van de expansiewet van 14 juli 1966. Diezelfde regering werkt thans op voorstel van de Intercommunale Kempen een nieuw industrieel ontwikkelingsplan uit.

Naast de reeds bestaande industrie van Geel-Punt, is hierin een nijverheidszone van primair belang van ongeveer 120 ha voorzien te Turnhout, en twee industriezones van secundair belang, respectievelijk van 50 ha te Mol en 40 ha te Herentals. Het is onze verwachting dat dit plan vóór het einde van dit jaar definitief zal kunnen worden goedgekeurd.

Vanzelfsprekend zal ook het provinciebestuur niet achterwege blijven om de welvaartspreiding over de drie arrondissementen meer gelijkmatig te laten verlopen. Gesteld tegenover de kille hardheid van de aangehaalde cijfers, acht ik het tot mijn plicht alles in het werk te stellen en ieder initiatief te steunen dat beoogt de toestand te Turnhout en Mechelen te verbeteren. Anders gezegd: voor het arrondissement Antwerpen kan een politiek van begeleiding van het welvaartsfenomeen volstaan. Rekening houdend echter met het lagere welvaartspeil, voornamelijk van het arrondissement Turnhout, lijkt het mij slechts een daad van eenvoudige rechtvaardigheid voor dit gewest stimulerend op te treden.

Ik wens dan ook te beklemtonen dat ik de door mij geplande verruiming van de activiteit van de Economische Raad van de Provincie Antwerpen (E.R.A.) vooral zie in het teken van de expansie van de twee minder snel evoluerende arrondissementen van onze provincie, waarbij op de eerste plaats Turnhout. Ik heb trouwens tot directeur van de Economische Raad benoemd de heer J. Dupré, die in de maand mei hier te Turnhout, naar aanleiding van een informatiebezoek van de Raadgevende Interparlementaire Beneluxraad, een schitterend referaat heeft voorgedragen over « De Problematiek van het Benelux-Middengebied ».

In dit verband wens ik te onderstrepen, dat ik geen geloof hecht aan de dikwijls beweerde tegenstelling die tussen Antwerpen en de Kempen zou bestaan. Van tegenstelling is er geen sprake. Op het economisch vlak vullen beide gebieden elkaar aan. Het is totaal verkeerd Antwerpen op het gebied van de nijverheidsvestigingen te beschouwen als een concurrent voor de Kempen. Beide streken hebben op industrieel vlak ieder een specifieke rol te vervullen, die perfect op mekaar aansluit. De haven van Antwerpen is bij uitstek geschikt voor vervoerintensieve bedrijven, allereerst voor ondernemingen die diep water nodig hebben. Rekening houdend met de schaarser wordende arbeidsmarkt, horen de arbeidsintensieve bedrijven daar minder thuis.

Anderzijds zijn de Kempen, die over een ruim arbeidsaanbod beschikken, uiteraard meer voor dit soort van bedrijven geschikt. Daarnaast zullen hier ook andere bedrijven van uiteenlopende dimensie voor de toelevering van de Antwerpse grootindustrie kunnen instaan.

Als complementaire gebieden zijn de Kempen en Antwerpen op korte afstand van elkaar gelegen en door goede wegen verbonden. Op dit ogenblik geniet de Zuiderkempen trouwens reeds van de zo belangrijke dubbele verkeersader van de Boudewijnautosnelweg en het Albertkanaal naar de Antwerpse haven. Morgen zal de Noorderkempen via de E-3 op eenzelfde gelukkige wijze de weg naar Antwerpen vinden. De gevolgen van deze ligging en van deze uitstekende verbindingswegen kunnen niet uitblijven.

Een gunstige economische ligging, de voltooiing van een prachtige infrastructuur en een onuitputbare reserve van arbeidskrachten vormen inderdaad de drie belangrijkste troeven voor een snelle ontwikkeling van deze streek.

* * *

Zoals een advocaat dit doet, die gelooft in de zaak die hij te verdedigen heeft, heb ik het dossier van dit gewest uit mijn ambtsgebied bestudeerd. Ik heb u de basiselementen die ik erin gevonden heb, en mijn eerste conclusie meegedeeld.

Met dezelfde kracht waarmee ik destijds het individu heb verdedigd, wil ik mij thans inspannen voor de vrijwaring van de belangen van de gemeenschap, aan het hoofd van dewelke ik werd geplaatst. Zo hoop ik dat vanuit Antwerpen, als hoofdplaats van deze provincie en vanuit de Kempen, de handen in elkaar zullen geslagen worden om van dit aangenaam, welvarend woon- en werkgebied te maken waarop het recht heeft: het voor spoedig hart van het Benelux-Middengebied.

Zo zal ik dan een advocaat van de gemeenschap zijn, want ik kan niet nalaten u toe te vertrouwen dat, toen ik vaarwel moest zeggen aan het beroep van advocaat, dit was alsof ik afstand moest doen van een deel van mijzelf. Niet meer dagelijks onder mijn vrienden te kunnen verkeren, was alsof ik een stuk van mijn leven weggaf.

Gedurende jaren was het mij gegund het balieleven in al zijn facetten intens mede te leven. Ik kende de zorgen van dat beroep, maar ook de enorme vreugde die het voor eenieder weglegt. Ik heb de mens leren kennen in zijn bekrompen kleinheid, maar ook in zijn enorme grootheid. Het was mij gegeven te vechten voor de belangen die men mij toevertrouwde. Ik kende de soms machteloze teleurstelling bij het verliezen van een zaak waarin ik geloofde, maar ook de grote tevredenheid van het behaalde succes.

Alle dagen te mogen vertoeven onder confraters, voor wie de vriendschap het overkoepelend symbool is van de tegengestelde thesissen die zij verdedigen, is een geluk dat ik gekend heb. Dit alles heb ik verlaten, echter met het voorrecht in mijn verdere carrière niet alleen geruggesteund te zijn door de ervaring en levenskennis die het beroep van advocaat mij gegeven heeft, maar ook en vooral door de vriendschap van allen die mét mij geloven dat er geen grotere taak voor de mens bestaat dan zijn evennaaste te verdedigen.

(1) Pasinomie, 1834, p. 493.

(2) Uit de toespraak « Globale Problematiek van het centrale deel van het Benelux-Middengebied » door Dr. J. Dupré, directeur van de Intercommunale Ontwikkelingsmaatschappij voor de Kempen. Informatiereis van de Raadgevende Interparlementaire Beneluxraad aan het Benelux-Middengebied op 26 en 27 mei 1967.

(3) Jaarverslag van de Intercommunale Kempen, 1966, blz. 21, tot 27.

Rede van Mr. H. VAN GORP, Stafhouder der Balie

Mijnheer de Gouverneur,

Het is voor ons wel een zeer grote eer, U, als hoogste gezagdrager van onze Antwerpse Gouw, hier op deze plechtige openingszitting, in dit historisch gebouw, waar nog iets van de vroegere Brabantse luister overleeft, te mogen verwelkomen.

Nu, een dertig jaar terug, toen ik nog tot de stage behoorde, Mijnheer de Gouverneur, zou het reeds voor de advocaten een grote eer zijn geweest hun Gouwheer te hebben mogen begroeten, zij het dan enkel als genodigde op de ereplaats, en zoals U zelf het memoreerde « In donkerblauwe rok... met goud geborduurd... en een steek met zwarte pluimen ».

We hebben die eer nooit gekend, maar dit is nu voltooid verleden tijd.

Nu hebt U het nodig geacht, spijs uw druk agenda, niet te komen als eregenodigde, maar U hebt zelfs een deel van uw zó kostbare tijd willen besteden om ons uw visie te brengen over óns gewest, dat ons zó nauw aan het hart ligt.

Voor U is het hoogste provinciaal gezag niet alleen representatie maar ook dienst geworden. We zijn er U zeer dankbaar om.

Ik voel me dan ook wat onwennig, Mijnheer de Gou-

verneur, dat ik U ons dankwoord en repliek moet brengen: « In wijde toga van zwart linnen, met brede mouwen en de bef als die der Magistraten » zoals art. 6 van het Decreet van 2de Nivose van het jaar XI het ons voorschrijft, gelukkig maar dat we « les cheveux longs et ronds » die ook werden voorgeschreven thuis hebben mogen laten.

U zult het mij niet kwalijk nemen, dat ik die vóór U sta als advokaat van onze « Kempische Gemeenschap » even haar verdediging opneem.

De groei van een op de Kempische bodem gevestigde Kempische gemeenschap voltrekt zich vanzelf, zonder hulp van hogerhand. We noemen dit nu, om een eigentijds woord te gebruiken « Ruimtelijke ontwikkeling ». Daartegenover kan men slechts van « ruimtelijke ordening » spreken als deze gemeenschap van overheidswege richting en leiding ontvangt, om deze groei en ontwikkeling ruimtelijk in goede banen te houden.

Wat de ruimtelijke groei en ontwikkeling betreft, datgene dus wat onze mensen zelf konden bewerkstelligen, dat hebben ze gedaan, met de schaarse middelen waarover ze beschikten. Spijs hun zeer laag inkomen, dat, zoals U deed opmerken, 10 % lager ligt dan het rijksinkomen. Spijs de moeilijkheden van de pendelarbeid die nu nog 25.000 eenheden telt. Ook spijs de ongunstige bodem-

gesteldheid, heeft deze gemeenschap het voor mekaar gebracht dat haar gezinnen, zij het slechts een zeer minime welstand, dan toch levensmogelijkheden kregen door harde en lange arbeid aan een minimum vergoeding.

Door dat plichtsbesef is onze gemeenschap dan ook demografisch een van de rijkste en gezondste van het Rijk geworden, 40 % van onze bevolking is minder dan 20 jaar oud, want is het niet zo dat de gewesten waar ouden van dagen voor de nog ouderen moeten zorgen, niet leefbaar meer zijn?

Deze demografisch gunstige faktor bracht echter mee (ik citeer het verslag van het regionaal comité ontwikkelingsprogramma der Zuiderkempens 1962), dus nu vijf jaar terug, dat voor de Zuiderkempens alleen reeds een nieuwbouw moest worden voorzien van 3.000 woonegelegenheden per jaar. Om de behoeften van haar bevolking te dekken moesten er reeds toen jaarlijks 1.000 woningen meer worden gebouwd dan reeds het geval was. Ook dit cijfer is nu in 1937 weer ver voorbijgestreefd. Zonder dan te gewagen van sociale, kulturele, recreatieve en infrastructurale voorzieningen.

Is het dan te verwonderen, Mijnheer de Gouverneur, dat bij deze gemeenschap niet te stuiten « wilde woningbouw » welig gaat opbloeien, dat de groene dorpen, de geplande landbouw en recreatiegebieden worden verkwaanseld en teloor gaan aan een ongebreidelde verkavelingswoede. In de ruimtelijke ordening en de daaraan ondergeschikte infrastructuren, zijn we steeds om historische, politieke en centralistische redenen stiefkinderen gebleven, zoals U bij uw rede liet opmerken. Aan ruimtelijke ordening, planning en leiding van overheidswege werd voor ons gewest vóór dertig jaar praktisch niets gedaan. Spijts de niet te ontkennen stuwkracht en werkkijver van de Stichting van de Kempen, de Kempische Economische Raad en de dynamische Intercommunale Kempen, die we hier graag hulde brengen, gaat de ordening ontzettend langzaam, zó langzaam, dat bepaalde plannen reeds verouderd en voorbijgestreefd zijn wanneer ze nà studie ter tafel worden gelegd. Door gebrek aan meer hulp, meer dwingende en meer drastische maatregelen van het Rijk, zal veel idealistische arbeid, financieel onuitvoerbaar worden.

Daarom zijn we U zo biezonder dankbaar, Mijnheer de Gouverneur, omdat U uw armste gewest, dat « randgewest », met dat economisch en industrieel « lege hart » als eerste gekozen hebt om er uw visie over te brengen. U hebt ons overtuigd en we hopen dat mede met uw hulp deze « vrij droge zandstreek » nog een mooie toekomst wacht als « warm-kloppend hart » van het Benelux-middengebied.

Om even bij de demographie en meer bepaald onder ons te blijven. Wanneer we de ouderdom van onze confraters van de Turnhoutse Orde van Advocaten deelt door hun aantal, dan bereiken we een gemiddelde leeftijd van om en bij de dertig jaar, en dan zijn we daarmee misschien wel niet de schitterendste, maar wel de in doorsnee-leeftijd jongste balie van heel het Rijk.

Het is dan ook niet verwonderlijk dat de Jongste Balie voor deze plechtige zitting, niet tevergeefs beroep deed op de jongste Gouwheer, en verheugd is dat hij niet alleen Gouverneur van onze Provincie is, maar spijs zijn hoge waardigheid, er eer op gesteld heeft onze confraters te willen blijven.

Mijnheer de Voorzitter van de Konferentie,

Het is voor mij wel een eer als Stafhouder, dat ik U, mijn eerste stagiair, als Voorzitter mag begroeten; en ik wil deze gelegenheid niet laten voorbijgaan om U niet alleen te danken voor de al te vriendelijke woorden die U aan mij hebt gericht, maar vooral om U, ook namens de Raad van de Orde en alle confraters, te danken voor de vele uren van Uw reeds zó beperkte tijd, die U hebt opgeofferd voor de Balie.

Niet alleen de Konferentie, maar het beheer van onze voorzorgkas, met haar recente ombouw en aanpassing aan de nieuwe wetgeving, bracht heel wat studie, zorgen, verplaatsingen en tijdverlies mee. Wij wensen U en de Konferentie op elk gebied een vruchtbaar jaar toe.

Mevrouwen, Mijne Heren,

Op 11 februari van dit jaar ontviel ons Oud-Stafhouder mr. Leo De Peuter. Ik meen, dat het mijn plicht is bij deze plechtige openingszitting, zijn persoon en persoonlijkheid nog even te gedenken.

Tot de laatste jaren dat wij mr. De Peuter op het gerechtshof mochten ontmoeten, bleef hij nog steeds jong als vroeger, altijd even vriendelijk, monkelend, vol zin voor humor. De meesten van ons hebben hem steeds als een oudere gekend, maar hoe ontzettend lang is hij jong gebleven. Wij blijven hem dan ook dankbaar voor zijn meer dan 50 jaar advokatuur, om het mede oprichten van de Orde van Advocaten bij de Rechtbank van Eerste Aanleg te Turnhout en om zijn Stafhouderschap. Om zijn confraterniteit zal hij zeker in de harten van onze confraters blijven voortleven.

Mevrouwen, Mijne Heren,

Op 7 april 1967 werd mr. Jan Cuypers, na zijn stage en een vijfjarige loopbaan als advocaat, in de magistratuur opgenomen. Wij wensen hem hartelijk geluk bij zijn benoeming. Bij de Balie maakte hij zich vooral verdienstelijk als medestichter en onafatend werker van ons « Turnhouts Rechtsleven » en medebestuurder der Konferentie. Wij hopen, Mijnheer de Substituut, ook nu nog op U beroep te mogen blijven doen.

Mag ik tot besluit onze jongste confraters, mr. Alfons Nijs, Christiaan De Vel en Herman Somers hartelijk verwelkomen en hen een schitterende loopbaan toewensen.

Zo gaan wij dan met 45 het nieuwe gerechtelijk jaar tegemoet. Hopelijk een jaar van vele successen, maar ongetwijfeld ook met zijn tegenslagen. Moge het voor U allen een vruchtbaar jaar worden.

Deze beide spreekbeurten werden voorafgegaan door de

Rede van Mr. A. DEMET, Voorzitter van de Conferentie

Met uitzonderlijk genoegen, verklaar ik, namens het Bestuur der Conferentie van de Jonge Balie te Turnhout, deze plechtige Openingszitting gehouden bij het begin van het elfde werkjaar voor geopend.

Het aantal aanwezigen, en de uitgelezen samenstelling van oze vergadering vereert en verheugt ons, en ik zeg U hartelijk: allen welkom.

Deze plechtigheid is een hoogtepunt in de loopbaan van een Voorzitter der Conferentie, en hij zou aan deze eer niet graag verzaken. De bekommernissen van de voorbereiding en de regeling worden echter hoofdzakelijk door de leden van het Bestuur gedragen, en ik dank hen onmiddellijk en openbaar voor de uitwerking van deze organisatie.

Uw aanwezigheid op onze Plechtige Openingszitting, Mijnheer de Stafhouder van de Orde van Advokaten te Turnhout, zal niemand verwonderen. Uwe stiptheid om alle plichten en taken van uw ambt te vervullen, ontgaat niemand. Het zal U daarenboven, meen ik, voldoening schenken om op deze plaats, in deze plechtigheid te zeten, die U als stichter van de Conferentie van de Jonge Balie te Turnhout, als eerste hebt ingericht, nu ongeveer 10 jaar terug.

Ten slotte kan ik niet verzwijgen het persoonlijk genoegen dat mij te beurt valt als eerste van uw oud-stagiairs, deze plechtige Openingszitting te mogen voorzitten aan de zijde van hem die mijn patroon, en nog meer mijn tweede vader blijft.

Het is trouwens die hoedanigheid vooral, die onze Confraters hebben aangezet U te verkiezen als Stafhouder van onze Balie. In U hebben wij voor onze kleine Balie-familie een vaderlijke leidsman willen kiezen, die door zijn begrip en gemoedelijkheid, zijn onbegrensd bereidwillig geduld, zijn voorliefde betoont voor zijn Balie, zelfs in het opleggen van een onberispelijke gedragslijn en tuchtregeling.

Geachte Vergadering,

Wanneer twee jaar geleden de heer Kinsbergen reeds deelnam aan onze plechtige Openingszitting, in hoedanigheid van Voorzitter van de Vlaamse Conferentie der Balie van Antwerpen, was niemand bewust dat wij deze uitmuntende confrater twee jaar later in de hoedanigheid van Provinciegouverneur zouden mogen begroeten en verwelkomen.

Mijnheer de Goeverneur der Provincie, U hebt ons niet enkel de eer aangedaan aanwezig te zijn op onze Openingszitting, doch U hebt tevens aanvaard deze luister bij te brengen door Uwe daadwerkelijke medewerking.

Mijnheer de Voorzitter van de Rechtbank van Eerste Aanleg wens ik zoals mijn voorgangers zeer oprecht te danken voor uw bereidwilligheid, om ons toe te laten gebruik te maken van uw prachtige zittingszaal. Groten-deels is het welslagen en de plechtigheid van deze vergadering, te danken aan het buitengewoon en historisch kader. Ik dank U daarenboven eens te meer, om door uw aanwezigheid geen leemte in de geachte vergadering te hebben veroorzaakt.

Uw afwezigheid zou thans meer dan de vorige jaren, een grote leemte veroorzaken vermits, naast de Voorzitter van onze Rechtbank, ik in U een Ridder mag begroeten, adelstand waartoe U onlangs werd verheven, waarvoor ik namens het Bestuur der Conferentie U oprechte gelukwensen aanbied.

Ik verwelkom alle hoogwaardigheidsbekleders, die deze vergadering door hunne tegenwoordigheid opluisteren ;

De Heren Magistraten bij het Hof van Beroep te Brussel waarbij mij tevens het genoegen wordt gedaan te ontvangen in zijn hardstede, de Heer Caron, Voorzitter in het Hof van Beroep te Brussel die de heer Eerste Voorzitter van dit Hof vertegenwoordigt.

De Heren Roevens en De Smedt, Raadsheren bij het Hof van Beroep te Brussel die ik dank om bij eerste gelegenheid die zich aanbood een tegenbezoek te brengen aan de Turnhoutse advokaten die zich, in andere omstandigheden voor hun zetel aanbieden.

De talrijke opgekomen magistraten en ere-magistraten bij de verschillende Turnhoutse Rechtsmachten.

De leden van Provinciale en arrondissementele overheden, en ik begroet in het bijzonder de Heer Arrondissementscommissaris Wijnants en de heer Burgemeester Bau-

weraerts, zonder dewelke onze Openingszitting aan waardigheid en traditie zou tekortkomen.

De Heren Senatoren en Volksvertegenwoordigers, de militaire Bevelhebbers, de functionarissen en leden van professionele en culturele verenigingen van het arrondissement.

Alle personaliteiten die zich hebben laten verontschuldigen, wens ik in het openbaar te danken, en de verzekering te geven, dat de spijt voor hun afwezigheid die zij betuigen, eerder bij ons wordt gevoeld.

Ik vernem hiertussen de Heer minister van Justitie Pierre Wigny, in het buitenland weerhouden, de Heer Minister van Binnenlandse Zaken Herman Vander Poorten, weerhouden op een Nationaal Congres, de Heer Bayot, eerste voorzitter van het Hof van Cassatie en de Heer Hayoit de Termicourt, Procureur Generaal bij dezelfde hoogste Rechtsmacht.

Ik denk bijzonder aan de afwezigheid van de Heer Procureur des Konings bij de Rechtbank van Eerste Aanleg te Turnhout, die aanvankelijk aanwezig zou zijn doch onverwacht werd verhinderd, en de heer Schilling, Voorzitter van het Hof van Beroep te Brussel, uitzonderlijk door familiale redenen belet, wiens stipte tegenwoordigheid op onze openingszittingen, vanzelfsprekend is geworden.

Ik verdenk U, Heren Stafhouders van het land, Meester Houben, vertegenwoordiger van de heer Deken van de Raad van toezicht der Orde van Advokaten in het Arrondissement Breda, dat U de weinige vrije tijd waarover U beschikt heden gebruikt om deelachtig te zijn en uwe sympathie te betuigen aan onze Balie en onze Conferentie.

Wij waarderen dit en ik wenste het te vermelden. Om zelfde reden dank ik de aanwezige voorzitters der zuster-Conferenties, die ik hartelijk begroet.

Door het aanleggen van kontakten met de Jonge Balie te Breda, hebben wij getracht een bescheiden steentje bij te brengen tot verdere uitwerking van Benelux. Meester Poelman, Voorzitter der Commissie voor de Jonge Balie in het Arrondissement Breda, ik wens U de verzekering te geven dat dit opzet zonder bijbedoelingen was, en ik op dat ogenblik nog niet beseftte dat Turnhout er het middengebied zou van uitmaken. Ik waardeer uw ruime opvatting om desondanks onze oproep te beantwoorden. Trouwens zullen wij ter gelegenheid van onze geplande bijeenkomsten de kans krijgen op die aangelegenheid terug te komen.

Eindelijk begroet ik U mijn waarde Confraters, van de Balie te Turnhout. In U verwelkom ik niet zozeer de gasten op onze Openingszitting doch wel, de vrienden die meewerken en meelevens in alle lotgevallen, die de uitoefening van het beroep zo boeiend maken. Welkom, Confraters, en dank U.

De Leden van de Conferentie van de Jonge Balie en vooral de Jongsten van onze Confraters begroet ik in het bijzonder op deze bijeenkomst.

Zoals U, heb ik, de woorden van de toenmalige Voorzitters aanhoord met kritisch oor en wellicht aangezien als louter omlijsting van deze plechtigheid.

Een der voorrechten van de Voorzitter der Conferentie is wel ééns een enkele keer in zijn ambtsperiode — en in publieke zitting — zijn mening te mogen uiten in aanwezigheid en onder het onmiddellijk toezicht van de heer Stafhouder van zijn Balie. Van deze uitzonderlijke gelegenheid wens ik dan ook gebruik te maken. Uw aanwezigheid a'hier verheugt mij, om het traditionele van deze plechtigheid.

Een karaktereigenschap der jongeren is vooruitstrevend te zijn en revolutionair. Waar in allerlei takken der maat-

schappij omwentelingen en hervormingen plaatshebben, blijft ons beroep onveranderd en gehecht aan zekere principes welke uit-tijds, verouderd lijken, en het effectief ook soms zijn.

Deze normen en principes zijn echter door de jaren zulke vaste begrippen geworden en zijn meegegroeid met ons beroep.

Zij zijn een veiligheid en een schild geworden tegen zekere misbruiken en tegen inneming die sommige wél hervormde en meer up to date aangepaste beroepen hebben ondergaan.

Verbetering en aanpassing van zekere praktische aspecten van ons beroep is wenselijk en mogelijk, o.m. wat de organisatie betreft. Als ons beroep echter stand houdt, is dit te wijten aan mogelijke verouderde, doch beproefde principes en tradities waarop onze Orde gegrondvest is. We mogen deze dan ook niet misprijzen en vooral niet verwerpen, tenzij we voorafgaandelijk andere regelen in de plaats kunnen stellen, die minstens beter zijn dan deze die we verlaten en die bestand zijn tegen de tijd en de verdere evolutie.

Ik dank dan ook de jongeren om, door hunne aanwezigheid mee te werken tot het instandhouden van onze tradities, waartoe ik hen, met het klein gezag dat mij heden geschonken werd, wel graag aanzet.

Aan de geachte vergadering de redenaar van deze plechtige Openingszitting voorstellen is deels lastig, deels aangenaam en tevens eenvoudig.

De taak zou kunnen eenvoudig zijn vermits de persoonlijkheid en de persoon van de heer Gouverneur der Provincie Antwerpen, de heer Kinsbergen, aan iedereen bekend is, en ik het genoeg reeds had, hem op deze vergadering te verweikomen.

Het aangename mijner taak ligt hierin dat ik, nog een confrater kan voorstellen die wij daarenboven van nabij hebben gekend. De heer Gouverneur zal mij deze vrijheid wel toestaan daar ik meen te weten, dat hij vooral van harte nog confrater blijft met al de eigenschappen en het aangename dat dit begrip moet vertegenwoordigen.

Bij zijn benoeming in december 1966 hebben wij ons dan ook allen afgevraagd of het verkieslijker was een voortreffelijk confrater te verliezen, dan wel een uitstekend Goeverneur bij te winnen. Zijn gehechtheid aan de Balie is trouwens tot uiting gekomen, wanneer de heer Gouverneur spontaan en onmiddellijk aanvaard heeft om, ondanks zijne uitzonderlijk drukke ambtsbezigheden, de lastige taak van openingsredenaar te aanvaarden. Hij hield er bovendien aan om aan onze Conferentie de primeur te geven van zijn voordracht.

Het is vanwege de Balie enerzijds om het verlies van dergelijke Confrater te vermijden, en anderzijds vanwege de heer Gouverneur het bewijs dat hij niet enkel van harte confrater wou blijven, dat hij aanvaard heeft de titel van ere-advokaat die hem verleend werd op 5 juni 1967 bij beslissing van de Raad van Orde van Advocaten bij de Balie te Antwerpen.

Het is mij ten slotte zeer moeilijk in de korte tijd waartoe ik mij wens te beperken, zonder grote tekortkoming U de loopbaan en de activiteiten te schetsen van de nochtans jeugdige Goeverneur.

Geboren op 25 september 1926, studeerde de heer Andries Kinsbergen in voorbereidende afdeling van de Rijksmiddelbare school te Antwerpen, en hierna aan het Koninklijk Atheneum te Deurne.

De heer Kinsbergen was student aan de vrije Universiteit te Brussel. Hij zal zich de schachten van de faculteit der wijsbegeerte en letteren niet herinneren wanneer hij zijn studies beëindigde. Ik herinner me echter wel tussen die schachten, dat de « ancien » Kinsbergen reeds faam genoot en ontzag inboezemde zowel voor zijn ak-

tiviteit in de studentengenootschappen, als voor zijn prestaties bij het examen. De heer Kinsbergen behaalde op 10 juli 1951 het diploma van dokter in de Rechten met de grootste onderscheiding.

Ingeschreven aan de Balie te Antwerpen werd hij, nog stagiair bij de heer stafhouder professor Biltris, laureaat van de Herman de Jongh-prijs, in 1953-54.

Het houden van een openingsrede, is voor de heer Kinsbergen geen proefstuk. Ongeveer 10 jaar terug, op 19 oktober 1957 werd door een jonge Meester Kinsbergen, de Openingsrede gehouden voor de Vlaamse Conferentie te Antwerpen in de zittingzaal van het hof van Assizen met als onderwerp « Recht en Kernenergie ». De kwaliteiten en de werkkraft van meester Kinsbergen ontging onze Antwerpse confraters niet, en hij werd spoedig opgenomen in het bestuur van de Vlaamse Conferentie te Antwerpen.

Na verschillende functies te hebben vervuld in de schoot van dit bestuur, werd meester Kinsbergen tot Voorzitter van de Vlaamse Conferentie te Antwerpen verkozen voor het gerechtelijk jaar 1965-66. In het daaropvolgend jaar werd hij verkozen tot lid van de Raad van Orde.

De kans werd hem niet meer geboden verkozen te worden tot Stafhouder, zonder mijn Antwerpse Confraters te willen verdenken van een manoeuvre.

De werkkraft, de nauwgezetheid, en de schrandereheid van meester Kinsbergen zijn bekend aan allen die het genoeg gehad hebben hem ooit als tegenstrever of medepleiter te kennen.

Meester Kinsbergen was assistent aan de vrije Universiteit te Brussel, hij doceert steeds aan het Rijksuniversiteit centrum te Antwerpen. Hij was actief en meest gewaardeerd lid van de vaste commissie voor taaltoezicht, en blijft zekere belangrijke beheerstaken waarnemen, waarvan ik vernoem:

Ondervoorzitter van het studiecentrum voor Kernenergie — Lid van de beheerraad van het Dorp II Koningin Fabiola voor gehandicapte kinderen en van de V.Z.W. België in de wereld.

Voorzitter van de beheerraad van de Provinciale en Intercommunale Drinkwatermaatschappij der Provincie Antwerpen. Voorzitter van de beheerraad van de Intercommunale maatschappij van de Linker Scheldeoever.

Hoe meester Kinsbergen buiten de functies, die hij alleen ter harte neemt en waarvoor hij zich beijvert, nog de mogelijkheid zag om een omvangrijk kabinet op uitstekende wijze te beheren, blijft voor de meesten onder ons een raadsel. Hoe hij daarenboven er nog in slaagde verschillende wetenschappelijke en rechtskundige werken te verzorgen is haast onbegrijpelijk, doch waar.

Het uitzonderlijke was echter dat meester Kinsbergen, ondanks zijn omvangrijke bedrijvigheid korrek en stipt bleef en daarenboven de tijd maakte om steeds voorkomend, doch ook zeer gemoedelijk met zijn confraters om te gaan.

Om dergelijke redenen betreuren wij Excellentie Uwe benoeming tot Gouverneur der Provincie Antwerpen op 19 december 1966. Uw werkkraft zal U dienstig zijn voor de uiteenlopende verplichtingen en activiteiten waartoe U thans gehouden zijt.

Wij twijfelen er niet aan dat de diversiteit van de problemen die U gesteld worden, een kordate en juiste oplossing zullen kennen. U hebt trouwens Uwe eerste proeven alweer met grootste onderscheiding doorstaan en ik wens slechts te verwijzen naar de lofbetuigingen die U toegericht werden in openbare zitting van de Kamers voor uwe kordate en doeltreffende sociale bemiddeling bij de stakingen in de « Laminiers de l'Escaut ».

Uw plichtsbef en nauwgezetheid zal de belangen van

Uwe administratie ten goede komen zoals U bijvoorbeeld onmiddellijk reeds na Uwe benoeming, in het onderwerp dat U voor deze gelegenheid hebt uitgekozen, Uwe belangstelling en ijver betoont voor Uwe taak en Uwe toehoorders.

De bevestiging van mijn opvatting zouden wij gemakkelijk bekomen door ons in deze streek even te verplaatsen naar het nabije Oostmalle. Volgraag zullen de geteisterden bevestigen dat U van het eerste uur tot laat in de avond ter plaatse bleef, en reeds 's anderendaags te 8 uur 's morgens de bergingswerken bleef volgen. Het inrichten van een steunfonds door Uwe diensten volgde onmiddellijk kordaat, doeltreffend.

In dergelijke omstandigheden zijn de wensen voor een vruchtbare nieuwe loopbaan die ik thans graag herhaal, haast overbodig.

Geachte vergadering.

Met ongeduld wacht U op het eind van mijn toespraak, die echter nog te beperkt is in verhouding tot de persoon die ik diende in te leiden.

Ik wens dan ook te besluiten doch niet vooraleer U te hebben meegedeeld dat onze Confrater meester Kinsbergen geducht was als tegenstrever.

Niet enkel voor het doordachte en precieze van zijn argumentatie doch tevens door het welluidende en aangename van zijn spraak waardoor hij kon boeien, en zowel zijn tegenstrevers als soms de Rechtbank, kon verschalken.

Na deze waarschuwing verleen ik U mijnheer de Goeverneur, zeer graag het woord.

RECHTSPRAAK

HOF VAN CASSATIE

1e Kamer. — 13 januari 1967.

Eerste Voorzitter : M. Bayot.

Raadsheer-verslaggever : M. Neven.

Advocaat-generaal : M. Charles.

Advocaten : Mrs. De Bruyn en Faurès.

Arbeidsongevallen. — Bevoegdheid. — Vordering betreffende krachtens de arbeidsongevallenwet verschuldigde vergoedingen. — Samenhangende vordering tot toekenning van een in de verzekeringsovereenkomst bedongen aanvullende vergoeding. — Art. 24 arbeidsongevallenwet. — « Verzekering van het risico voorspruitende uit deze wet ». — Begrip. — Bevoegdheid van de vrederechter.

Naar luid van art. 24 arbeidsongevallenwet is de vrederechter tevens bevoegd om te beslissen over de hangende zaken betreffende de verzekering van het risico voortspruitende uit deze wet, wanneer deze hangende zaken ontstaan zijn naar aanleiding van de vergoeding van een arbeidsongeval.

Onder « risico voortspruitende uit deze wet » moet worden verstaan, wat de verzekering betreft, de mogelijkheid van een gebeurtenis, van de verwezenlijking waarvan de verbintenis van de verzekeraar tot het uitvoeren van de in het contract overeengekomen prestatie afhankelijk is, deze gebeurtenis zijnde ten deze een ongeval op de weg van het werk.

Wijl het geschil betreffende het in de verzekeringsovereenkomst bedongen aanvullend voordeel betrekking had op hetzelfde risico als dat wat het voorwerp uitmaakt van de verzekering-arbeidsongevallen en ontstaan was naar aanleiding van het ongeval dat zich op de weg van het werk had voorgedaan, heeft de rechter wettelijk beslist dat de vrederechter bevoegd was om beide samengevoegde geschillen te beslechten.

Winterthur t./ Chouet.

Gelet op het bestreden vonnis, op 18 maart 1965, in hoger beroep gewezen door de Rechtbank van eerste aanleg te Brussel ;

over het middel afgeleid uit de schending van artikels 24 van de wetten op de vergoeding van de uit arbeidsongevallen voorspruitende schade, gecoördineerd op 28 september 1931, (gewijzigd bij artikel 1 van het konink-

lijk besluit nr. 305 van 31 maart 1936), 1 van de besluitwet van 13 december 1945 betreffende de vergoeding van de schade voortspruitende uit ongevallen die zich op de weg naar of van het werk voordoen, 1, 2 (gemeld artikel 2 gewijzigd bij de artikels 1 van het koninklijk besluit van 13 januari 1935 en 2 van de wet van 20 maart 1948), 8, 12, 37 bis en 737ter van de wet van 25 maart 1876 houdende de titel I van het voorafgaande boek van het Wetboek van burgerlijke rechtsvordering, (gewijzigd bij de artikels 1 en 9 van de wet van 15 maart 1932), 8 en 97 van de Grondwet,

doordat het bestreden vonnis beslist dat de vrederechter zich terecht bevoegd verklaarde om van de eis tot toekenning van een aanvullende vergoeding kennis te nemen, en dit bij toepassing van artikel 24 van de gecoördineerde wetten betreffende de vergoeding van de schade voortspruitende uit arbeidsongevallen, hetwelk bepaalt dat de vrederechter ook bevoegd is om te beslissen over al de geschillen « betreffende de verzekering van het risico voortspruitende uit deze wet », en, ten gevolge van deze eerste beslissing ten gronde in hoger beroep uitspraak doet over de gezamenlijke verknochte eisen of punten van eiser welke door verweerster waren verenigd in het door haar vóór de vrederechter aangebrachte geding,

terwijl, onder deze in hetzelfde geding verenigde eisen of punten van eisen, de eis tot toekenning van een aanvullende vergoeding die, volgens de vaststellingen van de rechter, bedongen werd in een bijkomende bijzondere overeenkomst, vreemd was aan het risico voortspruitende uit voormelde gecoördineerde wetten en tussen partijen geen geschil betreffende verzekering van dit risico deed rijzen, en terwijl, daar die eis wegens zijn bedrag buiten de volstreckte bevoegdheid van de vrederechter viel en aan de rechtbank van eerste aanleg of onder de rechtbank van koophandel ressorteerde, een van deze beide rechtbanken bij uitsluiting van de vrederechter, alleen bevoegd kon wezen volgens de rangorde van jurisdictie bepaald door de artt. 37bis en 36ter van de wet op de bevoegdheid, zowel om daarover in eerste aanleg uitspraak te doen als om in dezelfde aanleg uitspraak te doen over de andere verknochte en in hetzelfde geding verenigde eisen of punten van eisen :

Overwegende dat het vonnis zonder dienaangaande bekritiseerd te worden beslist, dat de echtgenoot van verweerster dodelijk getroffen werd door een ongeval dat zich op de weg van het werk voordeed, en dat dienvolgens verweerster recht heeft op de vergoedingen be-

paald bij de gecoördineerde wetten betreffende de vergoeding van de schade voortspruitende uit arbeidsongevallen; dat het eiseres daarenboven veroordeelt tot een aanvullende vergoeding overeenkomstig een beding van de verzekeringsovereenkomst, luidens hetwelk voor de bepaling van het bedrag van de vergoeding, rekening zou gehouden worden met de effectieve bezoldiging van de getroffene, hoewel deze het wettelijk maximum van 120.000 frank overtreft;

Overwegende dat, naar luid van art. 24 van de voormelde wetten, hetwelk krachtens art. 1 van de besluitwet van 13 december 1945 van toepassing is op de ongevallen die zich op de weg naar of van het werk voordoen, alleen de vrederechter van het kanton, waarin het arbeidsongeval heeft plaats gehad, bevoegd is inzake rechtsvorderingen betreffende de vergoedingen die, krachtens deze wetten, aan de werklieden of hun rechtverkrijgenden verschuldigd zijn, alsmede inzake verzoeken tot herziening van die vergoedingen en hij tevens bevoegd is om te beslissen over de hangende zaken betreffende de verzekering van het risico voortspruitende uit deze wet, wanneer deze hangende zaken ontstaan zijn naar aanleiding van de vergoeding van een arbeidsongeval;

Overwegende dat door het in dit artikel bedoelde «risico voortspruitende uit deze wet» moet worden verstaan, wat de verzekering betreft, de mogelijkheid van een gebeurtenis aan de verwezenlijking waarvan de verbintenis van de verzekeraar tot het uitvoeren van de in het contract overeengekomen prestatie afhankelijk is, deze gebeurtenis zijnde ten deze een ongeval op de weg van het werk;

Overwegende dat wijl het geschil betreffende het aanvullend voordeel betrekking had op hetzelfde risico als dat wat het voorwerp uitmaakt van de verzekering-arbeidsongevallen en ontstaan was naar aanleiding van de vergoeding van het ongeval dat zich op de weg van het werk voorgedaan had, de rechter wettelijk heeft beslist dat de vrederechter, krachtens gemeld art. 24, bevoegd was om beide samengevoegde geschillen te beslechten;

Dat het middel niet kan aangenomen worden;
Om deze redenen,
Verwerpt de voorziening;
Veroordeelt eiseres in de kosten.

NOOT : In het Bijvoegsel bij het Gerechtelijk Wetboek, komt onder art. 3 (wettelijke bepalingen die worden gewijzigd) een art. 61 par. 3 voor, dat art. 24 arbeidsongevallenwet wijzigt. De woorden «de vrederechter» worden vervangen door «de arbeidsrechtbank». De zin : «hij is tevens bevoegd om te beslissen over alle geschillen betreffende verzekering van het risico voortspruitend uit deze wet, wanneer die geschillen ontstaan zijn naar aanleiding van de vergoeding van een arbeidsongeval», wordt volledig weggelaten. Hij kwam echter nog voor in het ontwerp Van Reepinghen (zie art. 83, par. 2 van de Aanvullende bepalingen bij het Gerechtelijk Wetboek). Een gelijkaardige bepaling betreffende samenhangende vorderingen werd niet verwijderd in art. 29 handels-huurwet (zie art. 591, 1°, G.W.).

HOF VAN CASSATIE

1e Kamer. — 30 juni 1967.

Voorzitter : M. Belpaire.

Raadsheer-verslaggever : M. Neven.

Advocaat-generaal : M. Colard.

Arbeidsongevallen. — Ongeval op de weg van het werk. — Val. — Bewijs van een uitwendige oorzaak vereist. — Inwendige ongesteldheid niet bewezen. — Schept geen vermoeden van het bestaan van een uitwendige oorzaak.

Het ongeval dat zich op de weg naar of van het werk voordoet is, evenals het arbeidsongeval, een schielijke gebeurtenis die een lichamelijk letsel teweegbrengt, dat een ongeschiktheid tot werken of de dood tot gevolg heeft, en waarvan de oorzaak of een van de oorzaken buiten het organisme van de getroffene ligt.

Bij een val van het slachtoffer die een letsel heeft teweeggebracht, bestaat er geen bepaling in de arbeidsongevallenwetgeving dat de rechter toelaat, gelet op de afwezigheid van omstandigheden die erop wijzen dat de val door een louter inwendige ongesteldheid van de getroffene veroorzaakt werd, te vermoeden dat de val aan een uitwendige oorzaak toe te schrijven is, en te beslissen dat het de werkgever behoort het tegenbewijs daarvan te leveren.

N.V. De Noordstar en Boerhave t./ Van Haevermaet.

Gelet op het bestreden vonnis, op 5 januari 1966 in hoger beroep gewezen door de Rechtbank van eerste aanleg te Dendermonde;

Over het middel afgeleid uit de schending van de artikelen 1 van de besluitwet van 13 december 1945 betreffende de vergoeding der schade voortspruitende uit ongevallen die zich op de weg naar of van het werk voordoen, 1 van de bij koninklijk besluit van 28 september 1931 gecoördineerde wetten betreffende de vergoeding der schade voortspruitende uit arbeidsongevallen en 97 van de Grondwet;

Doordat het bestreden vonnis, na vastgesteld te hebben dat het ongeval zich voordeed op de weg van het werk, na aan de traditionele definitie van het arbeidsongeval herinnerd te hebben, zoals deze gegeven werd door het Hof van cassatie in menig arrest en namelijk in het arrest van 15 maart 1962, na er aan herinnerd te hebben dat door het slachtoffer het bewijs moet worden geleverd van de uitwendige kracht die het ongeval heeft veroorzaakt, verklaart dat «de arbeider die het bewijs daarvan (de uitwendige kracht) moet voorleggen, het door alle middelen van recht, vermoedens inbegrepen, kan aanbrengen zodat er, bij afwezigheid van omstandigheden die erop wijzen dat de val door een louter inwendige ongesteldheid van het slachtoffer veroorzaakt werd, een vermoeden bestaat dat hij door een uitwendige gebeurtenis veroorzaakt werd; dat het dienvolgens de werkgever behoort het tegenbewijs daarvan te leveren»;

Terwijl, eerste onderdeel, wanneer artikel 1 van de gecoördineerde wetten op de arbeidsongevallen spreekt van een vermoeden, het om een vermoeden van arbeidsongeval gaat, en niet om een vermoeden van het bestaan en de uitwerking van een uitwendige kracht, zodat niet kan aanvaard worden dat ook de uitwendige kracht vermoed wordt;

Tweede onderdeel, het hier gaat, zoals het vonnis het vaststelt, om een ongeval op de weg van het werk en dat, bijgevolg, het slachtoffer benevens de uitwendige kracht nog, overeenkomstig artikel 1 van de besluitwet

VLAAMSE JURISTEN,

ABONNEERT U OP

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

van 13 december 1945, moet bewijzen dat het ongeval veroorzaakt werd door een risico eigen aan de weg van het werk, zodat de bewijslast, zoals door het vonnis omschreven, hiervan een negatie is:

Overwegende dat uit de constatering van het vonnis blijkt dat Vercauteren Theofiel op de weg van het werk een val deed, waardoor een hoofdtrauma ontstond die zijn dood heeft teweeggebracht;

Overwegende dat het ongeval dat zich op de weg naar of van het werk voordoet, evenals het arbeidsongeval, een schielijke gebeurtenis is die een lichamelijk letsel teweegbrengt hetwelk een ongeschiktheid tot werken of de dood tot gevolg heeft, en waarvan de oorzaak of een van de oorzaken buiten het organisme van de getroffen liggende ligt;

Overwegende dat het vonnis geen buiten het organisme van de getroffene gelegen oorzaak vermeldt welke tot het teweegbrengen van het letsel zou bijgedragen hebben; dat het zich ertoe beperkt, gelet op de afwezigheid van omstandigheden die erop wijzen dat de val door een louter inwendige ongesteldheid van de getroffene veroorzaakt werd, te vermoeden dat de val aan een uitwendige oorzaak toe te schrijven is; dat het tevens beslist dat het dienvolgens de werkgever behoort het tegenbewijs daarvan te leveren, hetwelk niet wordt gebracht;

Overwegende dat geen bepaling van de in het middel bedoelde besluitwet en gecoördineerde wetten dergelijk vermoeden instelt;

Dat het middel gegrond is;

Om deze redenen,

Vernietigt het bestreden vonnis;

Beveelt, dat van dit arrest melding zal gemaakt worden op de kant van de vernietigde beslissing;

En gelet op de wet van 20 maart 1948, veroordeelt eiseres in de kosten;

Verwijst de zaak naar de Rechtbank van Eerste Aanleg te Gent, rechtdoende in hoger beroep.

HOF VAN CASSATIE

1e Kamer. — 20 januari 1967.

Voorzitter: M. Belpaire.

Raadsheer-verslaggever: M. Delahaye.

Procureur-generaal: M. Hayoit de Termicourt.

Advocaten: Mrs. Van Leynseele en Struye.

Arbidsongevallen. — Op weg van het werk. — Arbeider heeft zijn huis bereikt. — Normale weg. — Begrip.

De loutere omstandigheid dat de arbeider op zijn hof aankwam toen hij de verdwijning van zijn eettas constateerde en, van daar uit, een deel van de reeds afgelegde weg onmiddellijk in tegenovergestelde richting terug opreed om bedoeld voorwerp op te zoeken, sluit de toepassing van art. 1 van de besluitwet van 13 december 1945 niet uit.

In de zin van die wetsbepaling houdt de weg niet op normaal te zijn, wanneer de arbeider, wegens een op de weg voorgevallen gebeurtenis, een wettige reden kan doen gelden om die weg te verlengen door een gedeelte ervan opnieuw af te leggen.

De Federale Verzekeringen t./Raemdonck.

Gelet op het bestreden vonnis, op 28 mei 1963 in laatste aanleg gewezen door de Vrederechter van het kanton Hamme;

Over het middel afgeleid uit schending van de

artikels 1, 2, 5 en 6 van de besluitwet van 13 december 1945 betreffende de vergoeding der schade voortvloeiende uit ongevallen die zich op de weg naar of van het werk voordoen waarvan de toepassing werd verlengd door artikel 1 van de besluitwet van 17 december 1946 en door artikel 12 van de wet van 10 juli 1951, 1, 2, 6, en 9 van het koninklijk besluit van 28 september 1931 houdende coördinatie van de wetten op de arbeidsongevallen, zoals die wetsbepalingen werden gewijzigd bij artikel 1 van de wet van 10 juli 1951,

doordat het bestreden vonnis aanneemt dat verweerder zich op de weg van het werk bevond toen hij, na zijn terugkomst thuis waar hij vaststelde dat hij zijn eettas op de weg had verloren, terugkeerde om die tas te zoeken, en gedurende die nieuwe tocht het slachtoffer werd van een verkeersongeval,

terwijl, eenmaal dat de arbeider zijn woning bereikt heeft, er onmogelijk kan aangenomen worden dat een risico, verbonden aan een nieuwe tocht niet met de bescherming van de arbeider op de weg naar of van het werk niets gemeens heeft, nog gedekt is door de bepalingen van de besluitwet van 13 december 1945:

Overwegende dat uit het vonnis blijkt dat verweerder na het beëindigen van zijn werk per moto om 17.30 u. op zijn hof aankwam, en hij alsdan, vaststellende dat hij op de weg naar huis zijn eettas verloren had, per moto dezelfde weg opreed, om die eettas terug te vinden; dat hij tijdens die tocht het slachtoffer werd van een verkeersongeval;

Overwegende dat het vonnis vaststelt dat de eettas van een arbeider die, zoals verweerder, dagelijks zijn voedsel medeneemt naar zijn werk, een onontbeerlijk voorwerp is dat verband houdt met de noodzakelijkheid zich te verplaatsen om zich naar zijn werk te begeven;

Overwegende dat, enerzijds, de loutere omstandigheid dat verweerder op zijn hof aankwam wanneer hij de verdwijning van zijn eettas vaststelde en, van daar uit, een deel van de reeds afgelegde weg onmiddellijk in tegenovergestelde richting terug opreed om bedoeld voorwerp op te zoeken, de toepassing van artikel 1 van de besluitwet van 13 december 1945 niet uitsluit; dat, anderzijds, in de zin van gezegde wetsbepaling, de weg niet ophoudt normaal te zijn wanneer de arbeider, wegens een op de weg voorgevallen gebeurtenis, een wettige reden kan doen gelden om die weg te verlengen door een gedeelte ervan opnieuw af te leggen;

Waaruit volgt dat de rechter uit de gedane vaststellingen heeft kunnen afleiden dat het slachtoffer zich op de weg naar of van het werk bevond;

Dat het middel naar recht faalt;

Om deze redenen:

Verwerpt de voorziening;

Veroordeelt eiseres in de kosten.

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

16e Kamer. — 31 oktober 1967.

Voorzitter: M. Terlinck.

Raadsleden: MM. de Smedt en Jans.

Openbaar Ministerie: M. Smets.

Advocaten: Mrs. Ganshof en Persoons.

Schade en schadeloosstelling. — Volledig vernielde wagen. — Weeldetaks voor aankoop van nieuwe wagen. — Verschuldigd en te begrijpen in de schadevergoeding.

Wanneer bij een verkeersongeval een wagen volledig ver-

nield werd, dient de aansprakelijke partij niet enkel de waarde van de wagen te vergoeden, doch tevens de weeldetaks van 18 % die bij de aankoop van een nieuwe wagen dient betaald te worden. De vergoeding van deze weeldetaks is geen vervroegde uitbetaling, doch een actueel toegebrachte schade.

De Maesschalck t./ Vonck en De Cock.

Overwegende dat het hoofdberoep regelmatig is naar vorm en tijd en beperkt werd tot de burgerlijke schikkingen van het vonnis ;

Dat in de zittingsconclusie het nogmaals werd beperkt tot het bedrag van de vergoeding wegens gebruiksderiving van de beschadigde wagen en tot deze verschuldigd hoofdens de schade aan de wagen veroorzaakt ;

Overwegende dat het incidenteel beroep eveneens naar behoren in tussengekomen en alleen betrekking heeft tot de omvang van de materiële en morele schade gevolg van de letsels tijdens het ongeval opgelopen en tot herstel van een materiële missing in het vonnis a quo ;

I. Wachttijd en onbruikbaarheid.

Overwegende dat vaststaat en overigens niet wordt betwist dat de contradictoire schatting der schade aan de wagen maar werd opgemaakt op 25 november 1966 (cfr. bundel, stuk 18) ;

Dat de burgerlijke partij op 26 oktober de tegenpartij had aangemaand tot een gemeenschappelijke schatting over te gaan (bundel, stuk 17) ;

Dat deskundigen van beide partijen blijkbaar tussen 3 en 25 november over deze schade hebben gediscuteerd zonder overigens tot een totaal akkoord te geraken (cfr. PV van schatting « Collard » en « Maes » in bundel, stuk 18) ;

Overwegende dat niets gekend is nopens de redenen van dit uitblijven van een akkoord tussen de deskundigen ; dat in ieder geval de burgerlijke partij terecht mocht wachten tot zij zekerheid zou hebben nopens het bedrag dat haar zou worden toegekend ;

Dat de eerste rechter dienvolgens om gegronde redenen een wachttijd heeft aangerekend tot 25 november 1966 ;

II. Bedrag schade aan de wagen

Overwegende dat partijen het eens zijn om de wagen te aanzien als een totale schade en om de waarde van deze wagen te bepalen op 22.000 fr. ;

Dat zij echter in betwisting zijn nopens het toekennen van de weeldetaks ad 18 % op deze 22.000 fr. daar appellanten beweren dat hier alleen het disconto dient aangerekend daar er ter zake een vroegtijdige uitkering van 2 jaar zou bestaan ;

Overwegende dat in casu door het ongeval aan de wagen van de burgerlijke partij een zekere schade werd toegebracht ;

Dat de dader deze schade moet vergoeden op zodanige wijze dat de burgerlijke partij terug zou geplaatst worden in haar toestand van voor het ongeval, dit is o.m. als eigenaar van een wagen ter waarde van 22.000 fr. ;

Overwegende dienvolgens dat, gezien het totaal verlies, om de schade door het ongeval aan de burgerlijke partij veroorzaakt, te vergoeden, de dader de burgerlijke partij in de mogelijkheid moet stellen om een gelijkaardige wagen van zelfde waarde aan te kopen ;

Overwegende dat bij deze aankoop de burgerlijke partij genoodzaakt zal zijn boven deze 22.000 fr. de weeldetaks ad 18 % te betalen ;

Dat de eerste rechter dan ook terecht het bedrag van deze weeldetaks heeft aangerekend ;

Dat er ter zake geen sprake is van een vroegtijdige uit-

betaling maar van de herstelling van de actueel toegebrachte schade ;

Dat er ook geen sprake is de weeldetaks als een bestanddeel van de waarde van het voertuig te beschouwen ;

Dat alleen ter zake wordt vastgesteld dat de burgerlijke partij als gewoon burger, door toedoen van de betichte verplicht is zijn vernielde wagen te vervangen en de voor deze vervanging verschuldigde taks te kwijten ;

III. Materiële en morele schade wegens de letsels

Overwegende dat vaststaat dat de burgerlijke partij tengevolge van de opgelopen letsels, tot 2 november volledig, en tot 25 november 1966, 50 % werkonbekwaam is geweest (cfr. tenminste in de bundel, stuk 17 en bundel ter zitting van 10 oktober 1967 neergelegd) ;

Dat hij een litteken op het rechterbeen heeft behouden ;

Overwegende dat de gemengde materiële en morele schade door deze letsels veroorzaakt billijk op de gevraagde 5.000 fr. kan worden bepaald ;

IV. Herstelling materiële missing

Overwegende dat klaarblijkend in het bestreden vonnis een materiële missing werd begaan bij het optellen van de aan de burgerlijke partij toekomende bedragen ; dat deze optelling inderdaad 31.783 fr. geeft en niet 21.783 fr. ;

Overwegende dat aldus aan de burgerlijke partij toekomt : 31.783 + 5.000 fr. = 36.783 fr. ;

Om deze redenen :

Het Hof,

Rechtdoende op tegenspraak binnen de perken van het beroep ;

Gezien artikelen :

211 van het wetboek van strafvordering ; 24 der wet van 15 juni 1935 ; alsook de wetbepalingen aangehaald in het bestreden vonnis ;

ter zitting aangeduid door de Heer Voorzitter ;

Alle andere conclusies als irrelevant van de hand wijzende ;

Ontvangt zowel het hoofd- als het incidenteel beroep ; Doet te niet de bestreden burgerlijke schikkingen van het vonnis en opnieuw wijzende ;

Veroordeelt Vonck Alfons en De Cock Nestor om in solidum te betalen aan de burgerlijke partij de som van 36.783 fr. met de vergoedende intresten en de kosten van de burgerlijke eis van beide aanleggen ;

Veroordeelt hen daarenboven in solidum tot de kosten van beroep voorgeschoten door de publieke partij belopende 526 fr.

HOF VAN BEROEP TE GENT

1e Kamer. — 3 november 1967.

Voorzitter : M. D. Verougstraete.

Raadsheren : MM. Beeckman en Le Fevere de ten Hove.

Openbaar Ministerie : M. Vanhoudt.

Tuchtrecht. — Advocaat. — Vordering van het Openbaar Ministerie door schrijven aan Stafhouder. — Beslissing van buitenvervolginstelling. — Beroep Openbaar Ministerie.

Het schrijven waarmede de Procureur-generaal aan de Stafhouder van de Orde der Advocaten bepaalde feiten ter kennis brengt ten laste van een advocaat, met verzoek te willen laten weten, na verder onderzoek, welk

gevolg er aan deze mededeling zou voorbehouden worden, maakt een vordering uit in de zin van art. 8 van het K.B. van 5 augustus 1836.

De Procureur-generaal kan tegen al de beslissingen van de Tuchtraad beroep aantekenen. Er is een beslissing telkens een klacht aanleiding gaf tot onderzoek en beraadslaging. Dit is niet het geval wanneer de klacht zonder gevolg wordt geklasseerd.

Wanneer de verklaringen van een klager tegenstrijdig zijn met deze van een advocaat en er geen gewichtige, nauwkeurige en overeenstemmende vermoedens bestaan, dient aan de verklaring van de advocaat de voorkeur te worden gegeven.

Openbaar Ministerie t./ Mr. X.

Gelet op de bescheiden, o.m. op de beslissing van de Raad der Orde van Advocaten bij de rechtbank van eerste aanleg te Gent, zetelend in tuchtzaken, dd. 22-4-67 betekend op 13 juni 1967, waartegen het Openbaar Ministerie in beroep gekomen is;

Gelet op de behandeling der zaak ter openbare terechtzitting van 5 oktober 1967, alwaar Mr. X door de Raad der Orde van Advocaten bij het hof van beroep te Gent daartoe aangeduid aan het Hof was toegevoegd;

Gehoord de heer voorzitter in zijn verslag en de heer advocaat-generaal in zijn vordering en zijn konklusies;

Overwegende dat bij schrijven van 11 maart 1967, de heer Procureur-generaal feiten ter kennis bracht van de heer Stafhouder van de Orde der Advocaten, met het verzoek te willen laten weten, na verder onderzoek, het gevolg dat eraan zou voorbehouden worden;

dat blijkt uit het proces-verbaal van de vergadering van de Tuchtraad dd. 22 april 1967 dat, op het verslag van de heer Stafhouder, de Raad eenparig van oordeel is geweest dat geen verder onderzoek nodig was en Mr. X «zonder meer buiten vervolging diende te worden gesteld»;

dat de uitslag van deze beraadslaging slechts op 7 juni 1967 op het parket generaal is toegekomen en dat de Procureur-generaal op 13 juni eropvolgend in beroep is gekomen;

Ontvankelijkheid:

Overwegende dat, in strijd met de bewering van geïntimeerde, de zaak door het voormeld schrijven van de Procureur-generaal regelmatig voor de Tuchtraad aanhangig werd gemaakt;

dat dit schrijven, inhoudende een verzoek tot onderzoek een vordering uitmaakt in de zin vereist door art. 8 K.B. 5-8-1836;

Overwegende dat de Procureur-generaal tegen al de beslissingen van de Tuchtraad in beroep kan komen (Cass. 23 januari 1934, P. 1934, I, 156) en het niet te betwijfelen valt dat de buitenvervolginstelling waarvan kwestie een beslissing uitmaakt na onderzoek en beraadslaging door de Tuchtraad verleend;

dat het anders ware indien de feiten zonder gevolg waren geklasseerd geweest, zonder aanleiding te hebben gegeven tot enig onderzoek of beraadslaging;

Overwegende dat Mr. X zoniet door de Tuchtraad dan toch door de heer Stafhouder ondervraagd werd en hij er zich niet kan over beklagen zijn verdediging in eerste aanleg niet te hebben kunnen voorbrengen, nu de uitleg die hij aan de heer Stafhouder verstrekt heeft, op verslag van deze laatste, door de Tuchtkamer beaamd werd;

dat het beroep derhalve ontvankelijk is;

Ten gronde:

Overwegende dat evenals voor de Tuchtraad, het niet

bewezen is dat Mr. X de hem door Mevr. Y toegeschreven woorden uitgesproken heeft;

dat deze laatste de reden van de in rekening gebrachte kosten slecht kan begrepen hebben;

dat, in geval van strijdige verklaringen en gebrek aan gewichtige nauwkeurige en overeenstemmende vermoedens, de voorkeur moet gegeven worden aan de verklaring van de advocaat, welke in overeenstemming is met de meest elementaire regelen van de professionele deontologie;

Om die redenen:

Het Hof,

Gelet op artikel 24 van de wet van 15 juni 1935;

Ontvangt het beroep,

Verklaart het ongegrond, wijst het af, bevestigt de bestreden beslissing;

Laat de kosten ten laste van de Staat.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE LEUVEN.

2e Kamer. — 17 november 1967.

Voorzitter: M. J. Meulemans.

Aansprakelijkheid. — Art. 1385 B.W. — Beet van een hond. — Begrip van bewaking van een dier.

Een kind wordt door een hond gebeten. Het dier was vastgebonden en opgesloten in een omheining, doch op dusdanige wijze dat het mogelijk was uit de omheining te komen en ten minste één of meer meters rond het hok te lopen.

Het begrip «bewaking van een dier» moet in concreto beoordeeld worden. Wanneer de eigenaar van het dier weet dat jonge kinderen zich in de nabijheid van de hond kunnen begeven was de bewaking niet voldoende om geen gevaar op te leveren.

Kerstens-Jacobs t./ Meynaerts.

Gezien de inleidende dagvaarding aan verweerder betekend op 18 oktober 1965 bij geboekt exploit van gerechtsdeurwaarder K. Vanheukelen in standplaats te Leuven, die ertoe strekt verweerder te horen veroordelen tot het betalen aan eerste aanlegger, de sommen van 660 fr. + 30.000 fr. + 50.000 fr. en aan tweede aanlegster, de som van 1500 fr., onder voorbehoud van vermeerdering of vermindering in de loop van het geding, met de vergoeding en de gerechtelijke interesten en de kosten, ten titel van schadevergoeding op grond van art. 1385 van het Burgerlijk Wetboek, wegens verwondingen toegebracht op 18 april 1964 door de hond van verweerder aan het minderjarig zoontje van aanleggers, Yvon Kestens, geboren op 10 februari 1961;

Overwegende dat de vordering ontvankelijk is, wat niet wordt betwist;

Overwegende dat aanleggers met hun zoontje Yvon ter gelegenheid van een communiefeest, op bezoek waren bij verweerder; dat terwijl aanleggers en verweerder binnenshuis bleven, het kind naar buiten ging en gebeten werd door de hond van verweerder, die geketend lag in zijn hok;

Overwegende dat verweerder niet betwist dat hij eigenaar was de hond en dat het kind door die hond gebeten werd;

Overwegende dat aanleggers verweerder verantwoordelijk stellen omdat de ketting waarmee de hond gebonden lag, toch nog toeliet aan de hond van uit zijn hok te komen en het kind te bijten;

Overwegende dat verweerder hierop antwoordt dat hem geen verantwoordelijkheid treft, omdat zijn hond bewaakt was zoals het hoorde, en dat indien het kind gebeten werd, dit te wijten is aan een fout of onvoorzichtigheid vanwege het kind; dat derhalve dit tussenkomen vanwege het kind de vreemde oorzaak uitmaakt die de eigenaar en bewaker van het dier vrijstelt van het vermoeden van verantwoordelijkheid door de wet te zijnen laste gelegd;

Overwegende dat, indien dieren die vastgebonden zijn of in een omheining opgesloten zijn, principieel als goed bewaakt in de zin van art. 1385 van het Burgerlijk Wetboek dienen gehouden, dit niet noodzakelijk zo is in alle gevallen; dat dit vastgebonden zijn of in een omheining opgesloten, beoordeeld moet worden in concreto, vooral rekening houdend met de speciale omstandigheden van het geval; dat in casu de hond van verweerder, die in een hok vastgebonden ligt op zulke wijze dat hij er uit kan komen en tenminste één of meer meters rond dit hok kan lopen, op een dag dat verweerder een communiefeest houdt waar uiteraard jonge kinderen aanwezig kunnen zijn, niet voldoende bewaakt was om geen gevaar op te leveren.

Overwegende dat verweerder ook niet staande kan houden dat, vermits de ouders van het kind ook aanwezig waren, zij moesten instaan voor de bewaking van het kind en zorgen dat het niet bij de hond kon komen; dat verweerder echter vergeet dat we staan voor een verantwoordelijkheid op grond van art. 1385 van het Burgerlijk Wetboek en dat hij immers niet kan ontkennen dat hij de hond onder zijn bewaking had op het ogenblik der feiten en als dusdanig verantwoordelijk is, temeer daar het feit gebeurde op zijn hoeve; dat het aan verweerder behoorde eventueel maatregelen te nemen opdat aan geen der aanwezigen een ongeval zou overkomen;

Overwegende anderzijds dat verweerder geen enkel bewijs voorbrengt van een fout of onvoorzichtigheid vanwege het kind; dat hij zich beperkt te affirmeren of te veronderstellen dat het kind onvoorzichtig is geweest, daar een hond die vastgebonden ligt anders niet zou gebeten hebben; dat zulke redenering natuurlijk geen steek houdt en nog minder als bewijs kan aanvaard worden; dat verweerder niet bewijst noch aanbiedt te bewijzen dat het kind een fout beging, b.v. dat het de hond zou geplaagd hebben; dat, ten slotte, in hoofde van het kind niet als een fout kan aangezien worden dat het buitenliep op de koer of hof van een hoeve waar de hond vastgebonden was en waar het kind (neefje van verweerder) waarschijnlijk vertrouwd was met de plaats (cfr. Burg. Rb. Charleroi 19 juni 1946; B. A., p. 226, Burg. Rb. Brussel, 8 juli 1941, R. G. A. R., nr. 3599);

Overwegende bijgevolg, dat verweerder, die in gebreke blijft te bewijzen ten genoegen van recht dat het feit dat de hond gebeten heeft te wijten is aan overmacht, toeval of vreemde oorzaak, hierin begrepen de schuld van het slachtoffer, verantwoordelijk dient gesteld voor de geleden schade en dat de vordering derhalve gegrond is;

Overwegende dat de schade, die tot heden toe bewezen is in hoofde van eerste aanlegger 660,— Fr. beloopt en in hoofde van tweede aanlegster 833,— Fr.; dat het enige element aan de Rechtbank voorgelegd om de esthetische schade in hoofde van het kind te beoordelen een kleurenfoto van het kind betreft, foto die blijkbaar genomen is op 17 oktober 1965, d.w.z. iets meer dan één jaar na de feiten; dat de Rechtbank van oordeel is niet voldoende ingelicht te zijn omtrent dit punt en het dan ook wenselijk acht een deskundige-dokter aan te stellen met de hierna vermelde opdracht;

Om deze redenen,

De Rechtbank,

Alle verdere of strijdige besluiten van de hand wijzende;
Verklaart de vordering ontvankelijk en principieel gegrond;

Veroordeelt verweerder van nu af aan te betalen aan eerste aanlegger de som van 660,— Fr. en aan tweede aanlegster de som van 833,— Fr., alles met de vergoeden-de intresten sinds 18 april 1964 tot 18 oktober 1965 en met de gerechtelijke intresten vanaf deze laatste datum;

En alvorens recht te doen over het overige van de eis, benoemt als deskundige, Dr. J. C. Mulier, Waversebaan nr. 1 te Oud-Heverlee, met als opdracht: « mits naleving van de voorschriften van art. 315 en volgende van het Wetboek van Burgerlijke rechtsvordering, het slachtoffer Yvon Kestens te onderzoeken in verband met het ongeval dat hem overkwam op de 18 april 1964; de gevolgen hiervan en o.m. zijn verwondingen te beschrijven, te zeggen of deze geconsolideerd zijn, meer bepaaldelijk te zeggen in welke mate het litteken in het aangezicht van het slachtoffer zichtbaar is en of het zal blijven bestaan, vermeerderen of verminderen, zo mogelijk de graad van de esthetische schade te bepalen, rekening houdend met het geslacht en de ouderdom van het kind; van dit alles een met redenen omkleed verslag op te stellen, aan de voet onder eed bevestigd;

Houdt de beslissing over de gerechtskosten aan, verklaart het vonnis uitvoerbaar bij voorraad niettegenstaande alle verhaal en zonder borg.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE HASSELT

1e Kamer. — 24 januari 1967.

Voorzitter: M. Kranzen.

Rechters: M. Perilleux en Mevrouw Vanstreels.

Advocaten: Mrs. Maris en Hubrechts.

Arbeidsongevallen. — Onderscheid tussen arbeidsongeval en ongeval op de weg naar het werk.

De echtgenoot van eiseres, in dienst bij een aannemer van telefoon- en electriciteitsleidingen, begaf zich op een zaterdagmiddag naar zijn werkgever; op diens verzoek reden beiden samen met een vrachtwagen naar een plaats om het werk te verkennen dat de volgende maandag moest aangevat worden; onderweg werden beiden bij een ongeval gedood.

Het ongeval moest beschouwd worden als een arbeidsongeval en niet als een ongeval op de weg naar het werk dat eiseres de mogelijkheid laat haar aanspraken volgens het gemene recht te doen gelden. Nadat hij bij zijn werkgever was aangekomen, was voor de echtgenoot van eiseres de rit naar de plaats waar het nieuwe werk diende te worden aangevat, de uitvoering van een voorbereidend werk, was hij reeds met de uitoefening van zijn arbeidstaak begonnen en bevond hij zich onder het toezicht en de leiding van zijn werkgever.

Holsteens-Gérard t./ Assurantie van de Belgische Boerenbond.

Overwegende dat de vordering de toewijzing beoogt van vergoedingen voor aanlegster persoonlijk en voor haar twee minderjarige kinderen, uit hoofde van het verlies van een echtgenoot en vader Holsteens Martin, die het slachtoffer werd van een verkeersongeval te Hasselt op 3 juli 1965, toen hij had plaats genomen in de auto bestuurd door zijn werkgever, wijlen dhr. Paul Quintiens, bij verweerster verzekerd wat zijn burgerlijke verantwoordelijkheid aangaat;

Overwegende dat verweerster de onbevoegdheid van de Rechtbank opwerpt, voorhoudende dat het kwestig on-

geval een arbeidsongeval betreft en meteen de vrederechter terzake te kennen heeft en niet een ongeval op de weg naar of van het werk hetwelke aan aanlegster de mogelijkheid laat, haar aanspraken ook volgens gemeen recht te doen gelden;

Overwegende dat partijen akkoord gaan dat het ongeval zich voorgedaan heeft in de volgende omstandigheden: Holsteens Martin echtgenoot van aanlegster, als werknemer in dienst van Quintiens Paul, aannemer van telefoon- en electriciteitsleidingen, Pietelbeekstraat, 148, te Hasselt, is op zaterdag 3 juli 1965, rond 7.30 u. per fiets uit St. Lambrechts-Herk bij zijn patroon toegekomen, om op verzoek van deze laatste en samen met hem naar Heppen te gaan om het werk te gaan verkennen, namelijk het plaatsen van ondergrondse kabels, waarmede op maandag 5 juli moest aangevangen worden; vertrokken met de kamion van Quintiens en door deze bestuurd, worden zij op de spoorweg in de Singelbeekstraat gelegen gevat door een trein en vinden beiden de dood;

Overwegende dat aanlegster vooruitzet dat klaarblijkelijk deze rit naar Heppen, waartoe wijlen haar echtgenoot zich goedwillig leende nog geen uitvoering is van zijn werктаak, die eerst geremunereerd 's maandags erna moest beginnen; dat het te aanzien is als een verplaatsing op de weg van zijn verblijfplaats naar deze waar hij zijn werkzaamheden moest beginnen;

Overwegende dat daartegenover verweerster niet zonder grond aanvoert dat het ongeval wel degelijk tijdens en wegens de uitvoering van het arbeidscontract plaatsvond en men niet terzake spreken kan van een « arbeidsongeval », en aanlegster zich niet beroepen kan op art. 19 van de wet op de arbeidsongevallen, zoals dit bij de wet van 11 juni 1964 werd uitgebreid;

dat inderdaad deze wet in niets iets veranderd heeft aan het begrip wat als arbeidsongeval en wat als ongeval op de weg van en naar het werk te aanzien is; (cfr. Bulletin des Assurances fase 191 blz. 593 en vlgd.; « La loi du 11 juin 1964 en matière d'accidents du travail et le transport des travailleurs par le patron » par V. Hensen);

dat immers volgens de terzake geldende rechtspraak en rechtsleer, steeds als een arbeidsongeval wordt aangezien, een ongeval, dat plaats heeft bij gelegenheid van het vervoer gedaan door de werkgever zelf of een van zijn aangestelden;

dat aanvaard is dat in gezegde omstandigheden de werknemer slachtoffer van een ongeval, zich reeds onder leiding en toezicht van zijn werkgever bevond;

Overwegende dat in onderhavig geval niet kan betwist worden dat wijlen Holsteens zich reeds van zijn woonplaats te St. Lambrechts-Herk per fiets naar Hasselt, bij zijn werkgever Quintiens begeven had, om van bij deze en samen met hem voorbereidende schikkingen te gaan treffen te Heppen, met het oog op een nieuw werk dat diende aangevat;

dat de verplaatsing naar Heppen voor Holsteens, niet, zoals door aanlegster wordt voorgesteld moet aangezien worden als een « gewillig » en « niet gerenumereerd » meegaan, doch veeleer als de uitvoering van noodzakelijk voorbereidend werk, dat de aanvang van de eigenlijke grondwerken te Heppen moest vergemakkelijken;

Overwegende dat dienvolgens moet aangenomen worden dat Holsteens, op het ogenblik van het ongeval, reeds met de uitoefening van zijn arbeidstaak begonnen was en zich onder het toezicht en de leiding van zijn werkgever bevond

dat het ongeval als een arbeidsongeval zonder meer te aanzien is en er terzake geen toepassing kan gedaan van art. 19 der wet op de arbeidsongevallen en derhalve enkel de forfaitaire vergoedingen door aanlegster kunnen worden opgevorderd en de vrederechter terzake bevoegdheid bezit; (K.B. 28 september 1931 - artt. 22 en 24);

Overwegende dat dienvolgens de Rechtbank onbevoegd is om over de eis te kennen;

Gelet op de voorschriften van de artikelen 2-30 tot 37 der wet van 15 juni 1935 welke werden nageleefd;

Om deze redenen:

De Rechtbank, rechtdoende op tegenspraak, alle verdere en tegenstrijdige besluiten als ongegrond verwerpende, verklaart zich onbevoegd;

Verwijst aanlegster in de kosten;

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE BRUSSEL

7e Kamer. — 14 december 1966.

Voorzitter: M. Van Dijck.

Referendaris: M. Verdoodt.

Advocaten: Mrs. Favart, Van Hecke en Speyer.

Merken. — 1) Namaking van een niet gedeponeerd merk. — Geen bescherming als merk. — Vordering op grond van art. 1382 B.W. — Vereisten. — 2) Merk met kleurencombinatie. — Omstandigheden die een recht op exclusief gebruik van de kleuren uitsluiten.

1. Een niet gedeponeerd merk wordt niet beschermd door de merkenwet en kan als merk niet worden ingeroepen voor een vordering wegens namaking.

Maar het gebruik van een niet beschermd merk door een concurrent kan tot een vordering op grond van art. 1382 B.W. aanleiding geven, wanneer het gebruik ervan door de concurrent gepaard gaat met onwettige manoeuvres die bedoeld zijn om verwarring te scheppen.

2. De titularis van verscheidene gedeponeerde merken, waarin o.m. de kleuren geel en rood voorkomen, heeft geen vordering wegens namaking tegen de derde die die kleuren bezigt, wanneer de kleuren, die door de titularis van de merken nooit als dusdanig ten titel van merk werden opgevorderd, banaal zijn en niets ongewoons hebben, het gebruik ervan niet nieuw is en de kleuren in de merken niet uitsluitend en niet in een bijzondere schikking werden aangewend, terwijl de derde aan die kleuren een derde toevoegt zodat er geen gelijkenis en ook geen mogelijkheid van verwarring is.

Maggi S.A. en Nestlé S.A. t./ N.V. Monda.

Overwegende dat de vordering er, in hoofdorde, toe strekt: 1) voor recht te horen zeggen, dat verweerster, door het te koop aanbieden en de verkoop van haar product genaamd « Stocki », zich schuldig heeft gemaakt aan namaking der merken van eerste eiseres, samengesteld « uit de oude en algemeen bekende combinatie der kleuren geel en rood voor de verpakking van haar producten »; 2) voor recht te horen zeggen, dat ze zich bovendien — en in ieder geval — tenzelfde titel aan daden van oneerlijke mededinging schuldig heeft gemaakt; 3) verweerster zich verbod te horen opleggen in de toekomst nog gebruik te maken van de combinatie der kleuren rood en geel voor de verpakking van haar producten en, om het te hebben gedaan, zich te horen veroordelen aan elke eiseres, ten titel van schadevergoeding, een som van 250.000 frank te betalen, onder uitdrukkelijk voorbehoud van vermeerdering in de loop des gedings; 4) eiseressen zich te horen toelaten het uit te spreken vonnis bekend te maken in vijf Belgische weekbladen naar haar keuze, in de Franse of Nederlandse taal, onder de titel in grote letters « Gerechtigelijk Herstel », de kosten dezer bekend-

makingen, evenals deze der gebeurlijke vertaling van het vonnis, invorderbaar zijnde lastens verweerster op vertoon van het kwijtschrift der drukkers of uitgevers en vertaler;

Overwegende dat de eisende vennootschappen, sedert 17 februari 1964, een nieuw product, « Mousline » genaamd, ter beschikking van de cliënteel stellen, product dat bestaat in een onmiddellijk gaar aardappelmoes in vlokken en verpakt is in een kartonnen doos van gele kleur, dragende in grote karakters en op haar beide hoofdzijden het woord « Mousline » in rode letters, alsmede een rood schild waarop de naam « Maggi » in gele letters en, op haar voorzijde, de voorstelling van een met de aangeboden aardappelpuree gevulde schotel;

Overwegende dat verweerster, die in België de producten « Knorr » verdeelt, sinds april 1964 in België is begonnen met een aardappelpuree te koop aan te bieden en te verkopen aan de prijs van 15 frank, terwijl het door eiseressen te koop gesteld gelijkaardig product 14,50 frank kost;

Dat de door verweerster gebruikte verpakking bestaat in een geelkleurige doos waarop, in grote rode letters en op twee zijden, de woorden « Stocki » en « Knorr » voorkomen;

Overwegende dat verweerster — naar eiseressen beweren — verwarring tussen beide producten heeft willen stichten, « door de combinatie van de zeer duidelijke en in het oog springende kleuren geel en rood aan te nemen »;

Dat naar de mening van eiseressen, het publiek onvermijdelijk geneigd is te geloven, dat haar product « Mousline » en verweersters aardappelpuree « Stocki » eenzelfde afkomst hebben en dat het eerste een variatie van de laatstgenoemde is;

Dat deze verwarring — volgens haar — nog wordt verergerd ingevolge de uitbreiding van het « self-service » systeem, omdat de cliënteel in dit systeem niet meer door een verkoper wordt geleid, doch instinctmatig reageert en bijzonder op verpakkingen en kleuren;

Dat eiseressen tevens verweerster verwijten gebruik te maken, voor het vervoer van haar producten, van vrachtwagentjes waarvan het bovenste gedeelte van gele kleur is en in rode letters de naam « Knorr » draagt;

Dat verweerster — naar haar oordeel — aldus namaking pleegt van het merk van eerste eiseres, hetwelk uit dezelfde kleurencombinatie is samengesteld, en dat verweersters handelingen enveneens — en in elk geval — een oneerlijke mededinging zijn;

Overwegende dat de thesis van aanlegsters dubbelzinnig voorkomt in deze zin, dat zich de vraag stelt of eiseressen beweren dat het merk « Stocki » niet enkel een namaking van het merk « Mousline » is, maar ook van haar andere 18 gedeponeerde merken, vermeld in de dagvaarding, alsmede van haar drie andere gedeponeerde merken, waarvan in haar besluiten wordt gewaagd, doch dewelke niet in aanmerking kunnen komen vermits ze in de inleidende dagvaarding niet werden vermeld;

Overwegende dat eiseressen — in de mening der rechtbank — een een namaking tussen de merken « Stocki » en « Mousline » bedoelen en dat ze zich in feite uitsluitend op laatst vermelde 21 merken beroepen om te trachten aan te tonen, dat ze — op grond dezer merken waarin o.a. geel en rood voorkomt — een exclusief recht op het gebruik dezer kleuren hebben en dat verweerster, bijgevolg, niet gerechtigd was er voor haar merk « Stocki » eveneens gebruik van te maken;

Dat eiseressen echter niet tot de deponering van haar merk « Mousline » zijn overgegaan, zodat dit laatste — overeenkomstig de eensluidende doctrine en rechtspraak — niet wettelijk is beschermd en, als dusdanig, niet als basis ener vordering in namaking kan dienen;

Overwegende dat eiseressen, anderzijds, haar vordering onmogelijk op namaking van haar 18 merken kunnen steunen, omdat bedoelde kleuren geel en rood — die nooit als dusdanig door eiseressen als merk werden opgevorderd, gans banaal zijn, niet ongewoons hebben en waarvan de aanwending allesbehalve nieuw is — niet uitsluitend en in een bijzondere schikking in gezegde merken worden aangewend, terwijl verweerster, daarenboven, niet twee maar drie kleuren gebruikt, zodat er alleszins gemis én aan gelijkenis én aan mogelijkheid van verwarring is;

Overwegende, weliswaar, dat zelfs het gebruik van een niet beschermd merk aanleiding kan geven tot een op artikel 1382 B.W. gesteunde vordering, op voorwaarde dat bedoeld gebruik vergezeld weze van onwettige manoeuvres, bestemd om de producten van een concurrent met deze van een andere te verwarren;

Overwegende dat eiseressen van dergelijke manoeuvres geen gewag maken en er zich toe beperken te beweren, dat verweerster, door dit gebruik van het merk « Stocki », heeft gepoogd tussen haar product en dit van eiseressen verwarring in de cliënteel te stichten;

Dat er overigens des te min van manoeuvres en imitatie in hoofde van verweerster sprake zou kunnen zijn, daar de firma Knorr — blijkens haar internationale depots nr 27204 dd. 4-11-1960 en nr 29.680 dd. 10-1-1962, dewelke ook in België van kracht zijn — de thans aan verweerster verweten verpakking lang vóór eiseressen, hetzij sedert 1960, aanwendde, terwijl eiseressen oorspronkelijk haar product « Mousline » in Frankrijk en ook alhier met een beige en zwarte kleur lanceerden;

Overwegende ten andere, dat er niet enkel een totaal gemis aan manoeuvres vanwege verweerster is, maar dat, daarenboven, de loutere aanwezigheid der kleuren geel en rood op beide verpakkingen — enig door eiseressen aangehaald element van gelijkenis — voorzeker niet van aard is de huisvrouwen, die zich aan dergelijke producten interesseren, op een dwaalspoor te brengen;

Dat het gevaar van verwarring tussen beide producten des te meer is uitgesloten in aanwezigheid van de talrijke en aanzienlijke verschillende namen « Mousline » en « Stocki » der producten en deze der firma's « Maggi » en « Knorr » zijn op de verpakkingen in grote letters gedrukt; 2) de gele kleuren, onderscheidenlijk door beide partijen gebruikt, zijn volstrekt verschillend; 3) op deze gele grond is de hoofdcoloratie van verweerster groen en is de aardappelpuree in de schotel ook gans anders dan bij aanlegsters getint, afgezien van de verschillende bijzonderheden van tafeldekking, boterplaat, zoutvaatje en van gerechten op vier borden; 4) alle inschrijvingen, behalve de naam, werden op verweersters verpakkingen in het groen gedrukt, terwijl ze bij aanlegsters in het zwart zijn; 5) de afmetingen dezer dozen verschillen volledig, nl. wat de breedte aangaat; 6) de naam « Mousline » komt niet op de zijanten voor, maar wel bovenaan, in tegenstelling met wat bij verweerster het geval is; 7) de prijzen verschillen, evenals het formaat, het gewicht en de inwendige verpakking in plastic, terwijl het bij verweerster poeder en, bij aanlegsters, vlokken zijn;

Overwegende dat de bewering als zouden de kopers in de zelfbedieningsmagazijnen gemakkelijker dan in de gewone winkels worden beïnvloed, niet enkel de stelling van eiseressen ten eerste verzwakt — de gezegde mogelijkheid van verwarring in deze laatste betreft — maar ook ongegrond blijkt;

Dat, inderdaad, waar een verkoper optreedt, de mogelijkheden van beïnvloeding door deze verkoper voor de hand liggen, terwijl een dergelijke beïnvloeding in een « self-service » is uitgesloten;

Dat bovendien, in die grote magazijnen — zoals trouwens blijkt uit de door beide partijen voorgelegde foto's — gewoonlijk alle soortgelijke produkten naast mekaar,

in dezelfde afdeling, worden uitgesteld, zodat aldaar de voornaamste oorzaak van vergissing — hetzij het feit dat de koper niet de twee merken onder ogen heeft (cfr. Braun, Bissot en Favart, Précis des marques de fabrique et de commerce, nr 171, blz. 230) is uitgesloten;

Overwegende, tenslotte, dat men zich vruchteloos afvraagt wat de beschrijving van verweersters vrachtwagentjes — die trouwens al ettelijke jaren in gebruik zijn — met de mogelijkheid van verwarring tussen beide producten heeft te maken, des te meer daar de kleurverdeling op verweersters camionnetten voor 68, % groen is, voor 30 % geel en slechts voor 1,5 % rood, terwijl, enerzijds, de wagens van tweede eiseres noch in het geel, noch in het rood zijn geschilderd en, anderzijds, de naam «Knorr» in dikke letters op deze van verweester voorkomt;

Overwegende dat de vordering, in deze omstandigheden, gans ongegrond is;

Om deze redenen, de rechtbank,

Gelet op artikels 4 en volgende der wet van 15 juni 1935; Rechtsprekende op tegenspraak en alle andere conclusies verwerpende;

Verklaart de eis ontvankelijk, doch ongegrond;

Wijst hem als dusdanig af en veroordeelt eiseressen tot de kosten.

VREDEGERECHT TE MOL

13 december 1966.

Rechter: M. Luyten.

Advocaten: Mrs. Van Genechten en Janssens.

Huur-verhuur. — Schade bij het einde van de huur. — Vaststelling. — Deurwaarder.

Bij het eindigen van de huurovereenkomst is de verhuurder gerechtigd te doen vaststellen in welke staat het verhuurde goed zich bevindt. Die vaststelling dient normaal te geschieden bij onderling akkoord van de partijen of langs gerechtelijke weg en eventueel door expertise. Als de toestand opgenomen werd door een deurwaarder, kan de rechter rekening houden met de louter materiële vaststellingen, maar het behoort niet tot de bevoegdheid van de deurwaarder de oorzaken van de schade, de verantwoordelijkheden en de kostprijs van de herstellingen te bepalen.

Schell t./ Govaerts en Van Opstal.

Gezien de dagvaarding in verzet van zelfde gerechtsdeurwaarder, d.d. 24 oktober 1966, geboekt, tegen het vonnis bij verstek uitgesproken door deze Rechtbank, op 11 oktober 1966, waarbij aanlegger op verzet veroordeeld werd om aan verweerders op verzet te betalen: 1. ten titel van schadevergoeding hoofdens huurschade betreffende het huis Lebonstraat nr. 19 te Geel, de som van 15.000 fr., vermeerderd met de vergoedende interesten vanaf 30 april 1966, benevens de gerechtelijke iinteresten; 2. de som van 1750 fr., hoofdens kosten van vaststelling van gerechtsdeurwaarder, samen met de kosten van het geding.

Overwegende dat verweerders op verzet de ontvankelijkheid van het verzet betwisten, om reden dat er in het exploit van verzet niet werd vermeld om welke redenen aanlegger op verzet niet aanwezig was bij de behandeling der zaak.

dat aanlegger op verzet, bij zijn akte van verzet, hiervan de geldigverklaring vordert in verband met de

ontvankelijkheid van dit verzet dat gesteund is op alle middelen in rechte of in feite en op tijd en stond te doen gelden;

dat wij de mondelinge verklaring van aanlegger op verzet, in limine litis, afgelegd bij de behandeling van het verzet — bij monde van zijn raadsman, drager der stukken — ter zitting gedaan, dienen bij te treden, namelijk dat hij in de materiële onmogelijkheid verkeerde tijdig ter zitting aanwezig te zijn, wegens onvoorzienbare omstandigheden onafhankelijk van zijn goede wil;

dat het verzet dus ontvankelijk dient verklaard;

Ten gronde:

Overwegende dat, bij inleidende dagvaarding, betekend op 7 oktober 1966, de oorspronkelijke aanleggers thans verweerders op verzet, zijn opgetreden in hun hoedanigheid van voormalige mede-eigenaars in onverdeeldheid van de handelseigendom gelegen aan de Lebonstraat nr. 19 te Geel;

— dat beide partijen, blijkbaar bij akkoord, een einde hebben gesteld aan de bestaande handelshuur en de huurders de eigendom volledig hebben ontruimd rond 5 mei 1966, vermits, desaanvaande, er niet de minste betwisting wordt opgeworpen;

— dat de eigendom gelegen aan de Lebonstraat nr. 19 te Geel, verkocht werd in de loop der maand mei 1966, waarover evenmin betwisting, en dit in de toestand zoals hij zich bevond op het ogenblik der toewijzing;

— dat de nieuwe eigenaars dan ook geen vordering kunnen doen gelden ten overstaan van de voormalige huurders, wegens gebrek aan rechtsverband, vermits er, enerzijds, tussen hen geen verband heeft bestaan van huurder-verhuurder en, anderzijds, er bij de akte van verkoop werd bedongen dat de eigendom werd verkocht in de toestand waarin deze zich bevond op datum der toewijzing;

— dat wel algemeen wordt aanvaard dat de verkrijger gesubrogeerd is in de rechten en verplichtingen van de verhuurder ten overstaan van de huurder. (Laurent T. XXV, nr. 392, Colin et Capitant, T. II, p. 523; Planiol T. II, nr. 1742), doch dat, in casu, de huur reeds een einde had genomen op datum van de verkoop;

— dat de oorspronkelijke aanleggers, thans verweerders op verzet, theoretisch — vóór de verkoop, — het recht hadden te vorderen dat de eigendom in normale staat van onderhoud zou gebracht worden door de huurders en — theoretisch — vóór de verkoop, hun recht hadden kunnen doen gelden tot schadevergoeding wegens huurschade, ofwel bij het verlijden van de akte van verkoop hierover het nodige voorbehoud van alle rechten voorzien, quod non;

— dat door de verkoop zij alle rechten betreffende de eigendom hebben overgedragen aan de kopers, zonder enig voorbehoud;

— dat, ten overstaan van aanlegger op verzet, zij huurschade zouden kunnen opvorderen wegens het feit dat de eigendom niet in normale staat van onderhoud werd verlaten, doch dat zij, én door de verkoop zonder enig voorbehoud, én door het feit dat de kopers zulkdanige uitgebreide herbouwingswerken waardoor de bestemming werd gewijzigd, hebben uitgevoerd dat het thans materieel onmogelijk is geworden om nog dergelijke huurschade vast te stellen, of het bewijs ervan te leveren, voornamelijk wat betreft de omvang, en de oorzaken en verantwoordelijkheden ervan te bepalen;

— dat verweerders op verzet zich, desaanvaande, steunen op een proces-verbaal van vaststelling opgemaakt bij ambt van gerechtsdeurwaarder Verhulst, te Geel verblijvende;

Overwegende dat de verhuurder, bij het eindigen der

huurovereenkomst, hoofdens welke oorzaak ook, gerechtigd is te doen vaststellen in welke staat een eigendom zich bevindt; dat, normaal, dergelijke vaststelling dient te geschieden, hetzij bij onderling uitdrukkelijk akkoord van partijen, hetzij langs gerechtelijke weg en, eventueel, door een daartoe aan te stellen deskundige;

dat, vroeger, de rechtspraak zelfs aanvaardde dat een vaststelling gedaan bij gerechtsdeurwaarder, niet alleen geen bewijskracht bezat, doch dat de kosten ervan zelfs ten laste bleven van de verhuurder: «*pareille procédure étant inutile «et frustratoire»*». (Rép. Prat. V^o Bail à loyer (en général) nr. 307, in fine, met aangehaalde rechtspraak);

dat, sindsdien, de rechtspraak echter is geëvolueerd in die zin dat een vaststelling bij gerechtsdeurwaarder noodzakelijk en nuttig kan zijn in de gevallen waar — om alle betwistingen te vermijden nopens het bestaan van eventuele schadeposten — er niet zou kunnen beweerd worden dat deze, nadien, door de verhuurder of door een derde aan het verhuurde goed zou aangebracht geweest zijn, om alsdan, nadien, langs normale gerechtelijke weg de effectieve schade, met omvang, oorzaken, verantwoordelijkheden — eventueel afhankelijk van normale sleet of ouderdom — herstellingskosten, enz... te doen bepalen; dat, evenwel, nog steeds blijft aanvaard dat een vaststelling bij gerechtsdeurwaarder, zelfs tegensprekelijk, op zich zelve geen absoluut bewijsmiddel vormt;

dat een proces-verbaal van vaststelling, door gerechtsdeurwaarder opgesteld, geen bindende bewijskracht als authentieke akte heeft. (Alg. Prakt. Rechtsv. - Schade en Schadeloosstelling, nr. 341 en 449);

dat, anderzijds, aan dergelijk proces-verbaal van vaststelling wel het vertrouwen kan gehecht worden als aan een gewoon bewijsmiddel, wanneer de gerechtsdeurwaarder louter materiële feiten vaststelt, die de normale waarneming van een niet biezonder deskundig persoon niet te buiten gaat;

dat door de gerechtsdeurwaarder enkel feitelijke waarnemingen in zijn exploit kunnen beschreven worden; dat, wat de bewijskracht betreft, er volgend onderscheid dient gemaakt;

— dat, in zoverre de vermeldingen van het exploit van vaststelling een interpretatie van zekere gegevens inhouden, deze door de Rechter niet kunnen aangezien worden als hebbende de minste bewijskracht;

— dat, integendeel, wanneer deze gegevens enkel betrekking hebben op loutere materiële vaststellingen, de Rechter hiermede kan rekening houden in verband met het geheel der gegevens van een betwisting; (Rép. Prat. V^o Exploit, nr. 23. Zie ook: Rép. Prat. Huissier, nr. 130 en volgende);

dat, hoewel de gerechtsdeurwaarder, zelfs tegensprekelijk, bepaalde materiële waarnemingen vaststelt en beschrijft, het niet in zijn opdracht noch in zijn bevoegdheid ligt de oorzaken der schade — die eventueel aan normale sleet of ouderdom kan te wijten zijn — én de omvang ervan, in verband met de kostprijs der herstellingen, én de verantwoordelijkheden, eventueel ten gevolge van een verzuim van de verhuurder, te bepalen;

dat, wegens het uitvoeren van verbouwingswerken en het feit alleen reeds dat een derde de eigendom al gedurende verschillende maanden in gebruik heeft en erover beschikt, het materieel onmogelijk is, desaan gaande, nog vaststellingen te doen of een deskundig onderzoek te bevelen;

dat, ten slotte, een vordering tot schadevergoeding, wegens huurschade, slechts gegrond kan verklaard in zoverre de eigenaar-verhuurder door de huurschade benadeeld wordt, hetzij door de noodzaak tot de herstelling

ervan over te gaan, hetzij door de minderwaarde hierdoor aangebracht aan zijn eigendom;

dat de eerste veronderstelling dient uitgesloten, vermits oorspronkelijke aanleggers, thans verweerders op verzet, geen bewijs leveren van uitgevoerde herstellingswerken;

dat de tweede veronderstelling evenmin kan weerhouden worden, vermits de oorspronkelijke aanleggers, thans verweerders op verzet, het bewijs niet leveren dat zij, ter gelegenheid van de verkoop, bij het bepalen van de verkoopprijs, een minderwaarde hebben bekomen wegens eventuele bestaande gebreken te wijten aan huurschade;

dat, in casu, dit blijkbaar de kopers ook niet in het minst heeft geïnteresseerd, noch enige invloed heeft uitgeoefend op het bepalen van de koopprijs, vermits zij de eigendom aankochten met het inzicht tot omvangrijke hervormingen van de eigendom over te gaan, welke, trouwens, onmiddellijk na de aankoop ervan werden doorgevoerd;

dat de vordering in schadevergoeding, wegens huurschade, derhalve — als ongegrond — dient afgewezen te worden;

dat aanlegger op verzet, bij tegeneis, terugbetaling vordert van een waarborgsom van 6.000 fr., voorzien bij art. 11 der geregistreerde huurovereenkomst;

dat verweerders op verzet — als verweerders op tegeneis — bij zelfde clause dezer huurovereenkomst erkennen — en het trouwens thans ook niet betwisten — deze waarborgsom te hebben ontvangen en tevens erkennen deze niet terugbetaald, noch verrekend te hebben;

dat de terugbetaling dezer waarborgsom verplicht is: «*mais, en ce qui concerne la garantie versée par le locataire entre les mains du bailleur, l'obligation de la restituer incombe au bailleur lui-même et non à l'acquéreur de l'immeuble si l'acte de vente ne contient aucune stipulation relative à cette restitution*». (Rép. Prat. Bail en général nr. 391, in fine);

dat, wat betreft de interesten op deze som, vermits, inderdaad, bij art. 11 der huurovereenkomst niet werd bedongen dat er op deze waarborgsom, bij latere afrekening, geen interest zou verschuldigd zijn, er dient te worden aangenomen dat de normale wettelijke interestvoet moet worden aangerekend;

dat het bedrag van 3.413 fr., hoofdens uitvoering van bepaalde werken in de bakkerij — herstellingen aan de vloer — volgens faktuur dd. 20 mei 1966, enkel te laste valt van aanlegger op verzet, zijnde de toenmalige huurder, welke opdracht gaf tot het uitvoeren dezer werken over te gaan.

.....

VREDEGERECHT TE SINT-NIKLAAS-WAAS

10 april 1967.

Rechter: M. Pauwels.

Advocaten: Mrs. Joos en Truyens.

Minderjarigheid, voogdij en ontvoogding - Beheer van de goederen - Art. 389 B.W. - Vordering in rechte.

Eiser heeft gedagvaard «in eigen naam en in zijn hoedanigheid van vader, wettelijk beheerder van de goederen van zijn minderjarige zoon, geboren op 2 januari 1951», om vergoeding te bekomen voor een arbeidsongeval waarvan de minderjarige het slachtoffer was.

Daar de minderjarige vader en moeder nog heeft, en art. 389 B.W. (nieuw) bepaalt dat de goederen van de minderjarige van minder dan achttien jaar beheerd

worden door de vader en de moeder gezamenlijk, is de eis niet ontvankelijk.

H. t./ N.V. X.

De eis, ingeleid met een exploit van gerechtsdeurwaarder Karel Vanheukelen te Leuven, dd. drie maart 1900-zevenenzestig, strekt ertoe te horen zeggen voor recht dat Luc Heyninck, minderjarige zoon van aanlegger, op achttien november 1900vijfenzestig het slachtoffer werd van een arbeidsongeval en tevens verweerster te horen veroordelen om aan aanlegger de bij de arbeidsongevallenwet bepaalde vergoedingen uit te betalen;

Verweerster werpt terecht op dat de eis niet ontvankelijk is; de minderjarige heeft nog vader en moeder en art. 20/1 van de Wet van 8-4-1965, tot wijziging van art. 389 B.W.B. bepaalt dat de goederen van de minderjarige beneden de achttien jaar beheerd worden door deze én moeder gezamenlijk;

beheer omvat ook het optreden in rechte om die goederen te behouden of op te vorderen;

derhalve diende de eis ingeleid te worden door beide ouders samen, ook kan de moeder in het geding vrijwillig tussen komen, maar dan ingevolge de vormen van artikel 7 Rechtsvordering en niet door eenvoudige vermelding in een besluitschrift, waarin niet eens de volle identiteit van de moeder wordt vermeld en dus niet door haar ondertekend is;

Op deze gronden:

Beslissende op tegenspraak;
Zeggen dat de eis zoals hij is ingeleid, niet ontvankelijk is;
Kosten lastens aanlegger.

NOOT: In het nieuwe artikel 389 B.W. staat wel dat de vader en de moeder de persoonlijke goederen van hun minderjarige gezamenlijk beheren. Er staat niet dat zij de persoonlijke goederen van hun kinderen van minder dan achttien jaar beheren. Volgens art. 384 B.W. hebben de ouders het genot van de goederen van hun kinderen totdat dezen de volle leeftijd van achttien jaar bereikt hebben of tot aan de ontvoegding, ingeval deze plaats heeft voordat zij achttien jaar oud zijn. Maar genot en beheer hoeven niet samen te bestaan.

Vergelijk met vorenstaande beslissing het vonnis van de Vrederechter van Nijvel, 20 oktober 1966, J.T. 1967, 8. C.C.

EUROPEES RECHT

Twoe arresten van het Hof van Justitie betreffende de sociale zekerheid van migrerende werknemers.

Het Hof heeft op 30 november arrest gewezen in twee van de hangende zaken op het in hoofde dezes genoemde gebied. Het betreft hier de arresten naar aanleiding van verzoeken om een prejudiciële beslissing met betrekking tot de uitlegging van bepalingen van de Verordeningen nrs. 3 en 4 inzake de sociale zekerheid van migrerende werknemers.

De inhoud van de beslissingen is hieronder in het kort weergegeven.

I. Zaak 18/67 (Cossutta)

Wanneer tijdvakken die zijn gelijkgesteld aan verzeke-

ringstijdvakken krachtens de wetgeving van een lid-staat gevoegd worden bij werkelijke verzekeringstijdvakken die zijn vervuld in een andere staat en daar recht op pensioen geven, en wanneer de tijdseenheden die door de wetgeving van deze staten in aanmerking worden genomen verschillend zijn, dient zowel voor de noemer als voor de teller van de breuk welke bij berekening pro rata moet worden toegepast een omrekening te worden uitgevoerd in de kleinste door de betrokken staten gehanteerde tijdseenheid, wanneer deze een gedeelte uitmaakt van de andere, of bij gebreke daarvan, in een gemeen veelvoud.

II. Zaak 22/67 (Goffart)

Een migrerende werknemer wiens rechten op een ouderdomspensioen zijn vastgesteld overeenkomstig de wetgeving van twee lid-staten ingevolge artikel 28, lid 1, sub a) en b) van Verordening nr. 3 van de Raad van de E.E.G. inzake de sociale zekerheid van migrerende werknemers, maar ten aanzien van wie de uitkering van het door een dier staten verschuldigde pensioensgedeelte werd opgeschort, mag van het verzekeringsorgaan van de andere staat een pensioen verlangen tot een bedrag dat uitsluitend volgens de wetgeving van die staat werd berekend op grondslag van de krachtens deszelfs stelsel vervulde verzekeringstijdvakken.

Artikel 28, 1 a) en b) van verordening nr 3.

(1)

De uitkeringen waarop een verzekerde als bedoeld in artikel 27 van deze Verordening, of zijn nagelaten betrekkingen, op grond van de wettelijke regelingen van de Lid-Staten krachtens welke de verzekerde de tijdvakken van verzekering of de daarmee gelijkgestelde tijdvakken heeft vervuld, aanspraak kunnen maken, worden op de volgende wijze vastgesteld:

a) Het orgaan van elk der Lid-Staten bepaalt overeenkomstig de eigen wettelijke regeling of de belanghebbende, de in het vorige artikel bedoelde samenstelling van tijdvakken in aanmerking genomen, aan de voorwaarden voldoet om aanspraak te kunnen maken op de in die wettelijke regeling bedoelde uitkeringen;

b) indien krachtens de vorige alinea een recht op uitkering bestaat, berekent bedoeld orgaan eerst het bedrag van de uitkering waarop de belanghebbende recht zou hebben, indien alle tijdvakken samengeteld op de in het vorige artikel aangegeven wijze, uitsluitend krachtens de eigen wettelijke regeling zouden zijn vervuld; op basis van genoemd bedrag bepaalt het orgaan het bedrag van de verschuldigde uitkering naar gelang van de verhouding van de duur van de tijdvakken welke vóór het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd volgens de eigen wettelijke regeling zijn vervuld tot de duur van de tijdvakken welke krachtens de wettelijke regelingen van alle betrokken Lid-Staten zijn vervuld; dit bedrag vormt de uitkering welke door het betrokken orgaan aan de belanghebbende is verschuldigd;

c) indien de belanghebbende op een bepaald tijdstip niet aan de voorwaarden, door alle op hem van toepassing zijnde wettelijke regelingen gesteld, voldoet, doch wel voldoet aan de voorwaarden van een dezer wettelijke regelingen zonder dat het noodzakelijk is een beroep te doen op de tijdvakken welke zijn vervuld onder een of meer der andere wettelijke regelingen, wordt het bedrag van de uitkering vastgesteld uitsluitend krachtens de wettelijke regeling waaraan recht kan worden ontleend, waarbij alleen rekening wordt gehouden met de tijdvakken welke krachtens die wettelijke regeling zijn vervuld.

BALIELEVEN

Balie van Antwerpen

In zijn zitting van 16 januari 1967 heeft de Raad der Orde van Advakaten te Antwerpen het gelukkig initiatief genomen 3 Commissies op te richten voor het instuderen van de problemen die verband houden met de beroepshervormingen.

Een eerste commissie werd gelast met de studie van de problemen in verband met de verhouding tussen advocaat en client, een tweede met deze in verband met de hervormingen tussen confraters onderling en de verhouding tussen de balie en andere beroepen, terwijl een derde commissie gelast werd met de studie van de hervorming van de stage.

Het verslag der commissie betreffende de verhoudingen tussen advocaten onderling en tussen de balie en andere beroepen is ondertussen gereed gekomen.

Het werd opgesteld door Mr. J. Mertens de Wilmars, Oud-Lid van de Raad der Orde, thans Rechter in het Hof van Justitie der Europese Gemeenschappen te Luxemburg.

In volgende nummers zullen de 2 andere verslagen gepubliceerd worden.

Verslag over de werkzaamheid van de Commissie voor Beroepshervormingen. - Subcommissie : Verhoudingen tussen advocaten onderling en tussen de Balie en andere beroepen.

Mijnheer de stafhouder,

Ik heb de eer, in uitvoering van de beslissing van de Raad van Orde van 16 januari 1967, verslag uit te brengen over de werkzaamheden van de tweede commissie voor beroepshervormingen. Deze commissie werd gelast met het onderzoek van de noodzakelijk of wenselijk geachte aanpassingen van sommige der regelen van de verhoudingen tussen advocaten onderling of tussen leden van de balie en beoefenaars van andere beroepen alsmede met het maken van voorstellen op dat gebied.

De commissie vergaderde, onder het voorzitterschap van de heer Stafhouder Mr. E. Van den Berghe, op 22 maart 26 april, 17 en 31 mei 1967, 23 juni en 22 september 1967. Mrs. G. Arts, E. De Cuyper, A. De Feyter, J. Devroe, H. Dierckxsens, E. Ehlinger, Georges Franck, P. Goemans, Willy Hendrickx, J. Mertens de Wilmars, Emmanuel Verschueren en Willy Verschueren hebben aan de werkzaamheden deel genomen. Bovendien hebben de verslaggevers van de eerste en derde commissies: Mrs. A. Hernould (verhoudingen advocaat-klient) en K. Ferdinand (hervorming van de stage) van dichtbij die werkzaamheden gevolgd met het oog op de co-ördinatie van de bevindingen van de drie werkgroepen.

De commissie heeft zich eveneens in ruime mate de werkzaamheden en suggesties van het colloquium dat door de Vlaamse Conferentie op 18 februari 1967 werd ingericht ten nutte gemaakt alsmede de bevindingen van de, door een groep jonge confraters, uitgewerkte enquête over de toestand van de medewerkers.

De commissie vond het overbodig de oorzaken en de gevolgen van hetgeen men de crisis van de balie noemt in hun bijzonderheden opnieuw te onderkennen. Het moge volstaan met de vaststelling dat de advocatuur zich met enige moeite en vertraging aan een zich, in versneld tempo, voortzettende evolutie van het maatschappelijk leven aanpast.

Voor de door dit onrustwekkend verschijnsel gestelde problemen heeft de commissie gepoogd om, in het zeer concrete kader van de antwerpse balie, praktische oplossingen te vinden.

Onze werkgroep is er echter wel van uitgegaan dat de blijvende hoedanigheden het beroep eigen — onafhankelijkheid, toewijding, eerlijkheid, onbaatzuchtigheid en confraterniteit — ook voor de toekomst, onaangetast hun betekenis behouden en dat zonder hen het beroep zijn verantwoording verliest.

Dit erfdeel van beroepsdeugden vindt de advocaat echter in de eerste plaats in zichzelf en niet in een codi-

ficatie van deontologische voorschriften. Deze laatste zijn immers niets anders dan de zich aan de evolutie aanpassende vormgeving van deze bestendige deugden.

De werkgroep heeft dan ook de problemen die hij dacht « im Frage » te moeten stellen, benaderd zonder gering-schatting van, maar ook zonder overdreven eerbied voor vele van de geplagenheden die thans het balieleven insluiten, maar wel met een grote eerbied voor de duurzame beroepsdeugden waarvan die geplagenheden de huidige, soms voorbijgestreefde, vormgeving uitmaken.

Het wezen van de balie ligt, om het met Edmond Picard te zeggen, hierin dat zij niet bestaat: « pour l'agrément de ceux qui l'exercent mais pour l'accomplissement d'un service social » (1).

Dit maatschappelijk dienstbetoon wordt nog steeds, voor een belangrijk deel, in en rondom het gerechtsgedebouw vervuld maar ook, meer en meer, daarbuiten. De veralgemening van de preventieve juridische bijstand is voor het bedrijfsleven een onmisbaar onderdeel van een moderne bedrijfsleiding geworden. De balie heeft rechtmatige aanspraken zoniet op het monopolie dan toch op een veel ruimer aandeel van die activiteit dan datgene dat haar thans ten deel valt, op voorwaarde dat zij het beter en efficiënter doet dan haar concurrenten en zich op de juiste golflengte met het zakenleven weet te stellen.

Naast deze, gewild zakelijke, benadering van haar opdracht heeft de werkgroep er ook nog een andere tot de zijne gemaakt. In een tijd van veralgemeende sociale voorzieningen kan de advocaat niet roekeloos buiten die nieuwe maatschappelijke structuren blijven. Ook hij kan tegenslag ondervinden, ook hij kan ziek worden en ook voor hem komt de tijd dat het beroepsinkomen een dalende lijn kent. Ook hij heeft, vooral tijdens de zo moeilijke beginjaren, behoefte aan een zekere graad van bestaanszekerheid, voorwaarde van en waarborg voor de kwaliteit van zijn beroepsactiviteit.

Voor deze pregnante menselijke aspecten van het balieleven heeft de commissie belangstelling getoond en voorstellen gemaakt. Die voorstellen zijn, zo meent zij toch, de eigentijdse vorm van de traditionele solidariteit en confraterniteit.

Het is in de hiervoren geschetste geest dat thans achtereenvolgens verscheidene concrete problemen beurterings worden onderzocht.

II. De Associatie

De commissie is ervan overtuigd dat de associatie een van de belangrijke middelen is dank zij dewelke de balie

zich aan de voor haar nieuw geschapen testanden kan aanpassen. Zij beseft echter volkomen dat de associatie geen wondermiddel vormt en dat — zoals de ervaring van het balieleven in de U.S.A. het leert — zelfs wanneer de associatie succes zal kennen het individuele cabinet in de toekomst voor een groot aantal zoniet voor de meerderheid van de advocaten de normale en trouwens volkomen verantwoorde en nuttige vorm zal blijven, onder dewelke zij het beroep zullen uitoefenen.

Daaruit volgt enerzijds, dat niet alle problemen — verre van daar — door de associatie worden opgelost en anderzijds dat aan de problemen voor dewelke de associatie een uitweg biedt ook bovendien andere oplossingen moeten worden gevonden ten gerieve van de advocaat met een individuele praktijk. Dit heeft dan te geschieden langs de weg van aan de balie gemeenschappelijke structuren.

De Raad der Orde heeft reeds op dat gebied een succesvol initiatief genomen door de inrichting van een fotokopieerdienst. Voorbeelden van andere gebieden waar nuttig aan gemeenschappelijk optreden kan gedacht, zijn de groepsverzekering, interimdiensten, documentatiecentrum, Huis van Advocaten, enz., enz...

Dit gesteld zijnde is de commissie van oordeel dat de vorming van associaties in ruime mate en op positieve wijze vergemakkelijkt dient te worden.

De werkgroep stelt in dit verband het volgende voor :

1. de opheffing van de beperking tot vijf van het aantal advocaten die zich mogen verenigen. Het is niet wenselijk een vast cijfer vooraf als grens vast te leggen. Het toezicht van de Stafhouder desgevallend van de Raad der Orde zal, naar het oordeel van de commissie, in elk bijzonder geval, volstaan om misbruiken te voorkomen.
2. het verlaten van het standpunt dat elk der verenigde advocaten steeds in eigen naam moet handelen, alsof hij het beroep afzonderlijk uitoefent.
Er is geen bezwaar tegen het denkbeeld dat de klant zich tot de « firma » als zodanig wendt en haar vertrouwen schenkt. Het ontgaat de commissie echter niet dat het de klant steeds mogelijk moet zijn er anders over te beslissen en een voorkeur uit te spreken die geëerbiedigd moet worden ; het ontgaat haar evenmin dat de voorgestelde oplossing problemen doet rijzen op het gebied van het deontologisch toezicht dat door de overheden van de Orde uitgeoefend wordt. Er zal uiteraard zorgvuldig moeten over gewaakt worden dat leden van eenzelfde associatie nooit tegenstrijdige belangen behartigen.
3. de mogelijkheid voor de vereniging om, naar buiten-uit, onder een firmanaam te verschijnen en desnoods om aan de associatie, minstens wat de materiële belangen betreft, de vorm van een rechtspersoon te geven.
4. de opheffing van het vereiste dat een advocaat zich eerst na vijf jaar inschrijving op de tabel mag associëren.
De commissie is anderdeels wel van oordeel dat het in het belang van de stagiairs ligt geen associatie tijdens de stage-periode reeds toe te laten. Het zou wel kunnen gebeuren dat de jonge advocaat zich te vroeg laat binden aan voorwaarden en in omstandigheden waarover hij later spijt zou hebben. Volledigheidshalve verdient de omstandigheid vermelding dat de Parijse Raad der Orde er anders over oordeelt en de opnemings van stagiairs in associaties onder bepaalde voorwaarden aanvaardt.
5. de verplichting voor de advocaat om, vooraf, de associatie-overeenkomst of de associatie-statuten aan de stafhouder mede te delen.
6. de verplichting voor elke asocatie om de burgerlijke verantwoordelijkheid van haar leden voor beroepsfouten te verzekeren.

De commissie is de mening toegedaan dat een zo groot

mogelijke vrijheid moet gelaten worden t.a.v. de vormen en voorwaarden van de associaties en dat tussenvormen, zoals de kostenassociatie of kantoorcombinatie, eveneens aanmoediging verdienen.

De werkgroep is ook nog van oordeel dat een meer positieve houding van de kant van de overheden van de Orde ten voordele van de associatie als wenselijk voorkomt teneinde de kennelijk nog steeds grote terughoudendheid van de balie op dat stuk te overwinnen. Dit zou o.a. kunnen gebeuren door ruime voorlichting over de verscheidene vormen en mogelijkheden van associatie (2).

III. Associatie tussen advocaten en beoefenaars van andere beroepen

Het vooruitzicht van een associatie tussen leden van de balie en beoefenaars van andere vrije beroepen vormt een nieuw beeld dat door menigeen als ongewenst zal worden afgewezen. Het schijnt nochtans een noodzakelijk perspectief wil de balie de nadelen opvangen van de situatie die is ontstaan doordat de taak van raadgeving en bijstand in vele gevallen opgeëist wordt door andere beroepen waarvan de beoefenaars thans de plaats van de advocaat hebben ingenomen als erkende raadgevers van de bedrijfsleiders. Het probleem vertoont zich eigenlijk onder twee verschillende maar toch in onderlinge samenhang te brengen aspecten ; enerzijds rijst de vraag van de georganizeerde samenwerking tussen de advocaat en de beoefenaar van andere beroepen en anderzijds de vraag van de cumulatie door de advocaat van zijn praktijk als jurist met de uitoefening van een ander beroep.

De zaak, om te beginnen, langs deze laatste kant benaderen heeft het voordeel dat het nieuwe perspectief heel wat minder blijkt af te wijken van reeds aanvaarde geplogenheden. Talrijke advocaten doen nu reeds hun praktijk samengaan met andere, soms tijdrovende bezigheden : het professoraat is daarvan het meest gekende voorbeeld. Waarom zou de advocaat dan zijn praktijk aan de balie niet kunnen laten samengaan met de uitoefening van een activiteit op aanverwante gebieden, zoals deze van accountant, van brevettenbureau, van landmeter-schatteur, van deskundige, indien hij de daartoe nodige kwalifikaties bezit. (3).

Hetgeen waar is voor de cumulatie kan ook waar zijn voor de associatie.

In beginsel kan er geen bezwaar van deontologische aard bestaan tegen de omstandigheid dat een advocaat deel uitmaakt van een organisatie die, in haar geheel, precies zo is opgevat dat zij in staat is om op optimale wijze aan de rechtzoekende de bijstand te verlenen die hij in de gecompliceerde hedendaagse samenleving verwacht en waarbij meestal deskundigen in verscheidene vakken een vereiste is. Verre dat dergelijke samenwerking het gezag van de advocaat zou aantasten, is ze integendeel van aard om dit gezag te valoriseren.

IV. Medewerking

Uit een enquête over de medewerking aan de antwerpse balie is gebleken dat deze vorm van samenwerking ruim verspreid is onder de jongere advocaten die sedert minder dan vijf jaar op de tabel zijn ingeschreven ; vele stagiairs worden nog tijdens hun stage reeds als medewerker aangeworven.

De echte moeilijkheid met de medewerking ligt in de ambiguïteit van de verhouding. De jonge medewerker ziet zich herhaaldelijk geplaatst voor een moeilijke en onaangename keus : het verzorgen van een eigen cliënteel voor het geval dat de medewerking niet wordt voortgezet of de zorg voor de hem door zijn patron toever-

trouwde zaken, zorg die wanneer hij een bepaalde drem-pel bereikt normaal het vooruitzicht van een full-time verhouding zou moeten scheppen. De nadelen van deze situatie zijn betrekkelijk gering waar het gaat om zg. «losse medewerkers»: zij vormen een ernstige hinder t.a.v. een ruime en vaste medewerking die dan toch, naast de bron van inkomsten die zij voor jonge advocaten vormt, de proefbank voor de latere associatie is.

De tweeslachtigheid van deze toestand komt treffend naar voren in het feit dat de nota die de studiegroep «medewerkers» aan de commissie bezorgde de full-time medewerker beschrijft als diegene «die minstens drie uur per dag aanwezig is op de studie van zijn patron». Het is te weinig om naar een associatie te evolueren, het is teveel om de jonge medewerker toe te staan een eigen cliënteel op te bouwen tenzij zijn patron aanvaardt dat het kabinet van de medewerker bij hem zou worden gevestigd.

De commissie is van oordeel dat het niet strijdig moet worden geacht met de beroepsregelen dat tussen patron en medewerker een dienstcontract tot stand komt dat aan de medewerker een zekere vastheid van bediening waarborgt en hem doet deelhebben aan de voordelen van de, aan de positie van bediende verbonden sociale voorzieningen. Het is zonder meer duidelijk dat zulk dienstcontract — zoals trouwens elk ander — rekening heeft te houden met de bijzonderheden van de rechtsverhouding die tot stand komt en onder meer met de aan de uitoefening van het beroep gestelde fundamentele eisen o.a. de onafhankelijkheid van de advocaat.

Deze onafhankelijkheid kan echter best met de zg. band van ondergeschiktheid van de werknemer t.o.v. de werkgever samengaan omdat deze ondergeschiktheid nooit volledig is en dat de werkgever-advocaat bij het geven van zijn onderrichtingen evenzeer als zijn confrater-werknemer gebonden is door de regelen van zijn beroep.

De vraag of de medewerkingsovereenkomst de full-time medewerker het recht op een eigen cliënteel mag ontzeggen, heeft de commissie ontkennend beantwoord.

De werkgroep drukt de wens uit dat de Raad der Orde het sluiten van een dienstcontract zou toelaten.

Het is echter duidelijk dat niet in alle gevallen het sluiten van dienstcontracten de beste formule zal zijn.

Voor de part-time medewerker komen uiteraard soepelere formules in aanmerking, waarbij kan gedacht aan een combinatie van volgende elementen:

- vaste bezoldiging
- verdeling van ereloon per zaak of vast bedrag per zaak
- vergoeding van reiskosten
- dekking van bepaalde risico's
- ter beschikkingstelling van lokalen en van de diensten van de patron ten behoeve van de medewerker.

De commissie is nochtans van oordeel dat de op dat stuk noodzakelijke soepelheid geen beletsel vormt voor een regelende tussenkomst en toezicht van de Raad der Orde op twee gebieden:

1. teneerste met het oog op de degelijkheid van de vergoeding waarvoor bepaalde minima zouden moeten worden aanvaard.
2. vervolgens met betrekking tot de verplichting voor de patron om zijn medewerker te dekken tegen bepaalde risico's o.a. door tussenkomst in de kosten van verzekering wanneer de medewerker zijn eigen wagen voor de hem door zijn patron toevertrouwde zaken bezigt.

De commissie heeft ook nog vastgesteld dat er in een leemte dient te worden voorzien. Vele patrons zoeken een medewerker en hebben moeite om er een te vinden wijl anderzijds jonge advocaten onvoldoende in contact zijn met oudere confraters om de bestaande mogelijkheden

van medewerking oordeelkundig te kunnen onderkennen.

De commissie stelt voor dat op georganiseerde wijze een lid van de Raad van Orde wordt gelast met het tot standbrengen van deze contacten. Wie een medewerker zoekt zal zich tot deze contactman richten om hem te laten weten welke eisen hij stelt en welke voorwaarden hij aanbiedt: omgekeerd zal de jonge confrater, die bereid is een medewerking te aanvaarden, zich bekend maken bij dezelfde confrater. De contactman zal bovendien een nuttige invloed kunnen uitoefenen, precies op de gebieden waar verbetering van het statuut van de medewerking als noodzakelijk voorkomt.

V. Advocaat en zaakwaarnemer

Al heeft de commissie ernaar gestreefd de vraagstukken in verband met de toekomst van de advocatuur steeds op positieve wijze te benaderen eerder dan ze te bekijken vanuit het negatieve standpunt van het zich vereren tegen bemoeiing van concurrenten, toch is het nodig ook het probleem van het monopolie van de advocaat opnieuw onder ogen te nemen. Daartoe dwingt trouwens de gewijzigde regeling vervat in het artikel 728 van het nieuw gerechtelijk wetboek.

De nieuwe tekst schenkt, wat vertegenwoordiging en bijstand van fysieke personen betreft voldoening aan de balie.

De tekst geeft echter — in zoverre de commissie heeft kunnen nagaan — geen volledig antwoord ten aanzien van vertegenwoordiging en bijstand in rechte van de rechtspersoon. De tussenkomst van zaakwaarnemers is alleszins uitgesloten en dit is belangrijk. De ervaring leert echter dat concurrentie, vooral vóór de rechtbanken van koophandel, thans niet meer in hoofdzaak komt van de zaakwaarnemers doch wel van de bedrijven zelf die o.a. met betrekking tot invorderingen van facturen e.d. zich stelselmatig laten vertegenwoordigen door zg. volmacht-drager of zelfs eenvoudigweg door bedienden.

Hoe gedraagt zich de nieuwe wettelijke regeling t.a.v. die situatie?

Het artikel 728 stelt de eis dat de partijen die niet bij advocaat verschijnen het in persoon doen. Toegepast op rechtspersonen heeft die tekst de strekking dat dit soort rechtzoekenden verschijnt bij monde van hun wettige organen. Het is echter duidelijk dat, in vele gevallen, dit praktisch niet doenbaar is. Artikel 728 leidt derhalve tot de conclusie dat rechtspersonen in vele gevallen geen andere keuze hebben dan zich verplicht tot een lid van de balie te richten voor elke verschijning in rechte.

De commissie is van oordeel dat deze verklaring en deze strekking van het artikel 728 volkomen verantwoord en nuttig zijn; anders zou men tot een verschil in behandeling tussen fysieke en rechtspersonen komen waarvoor zeer gegronde redegeving bestaat.

De commissie verzocht de Raad van Orde om contact te nemen met de magistratuur met het oog op een juiste toepassing van de nieuwe regeling. Er moet o.a. vermeden worden dat langs de omweg van zg. statutaire delegaties bedienden zich in de gerechtzaal zouden kunnen aanbieden als statutaire organen. De gevestigde rechtspraak die eist dat dagvaarding geschiedt ten verzoeken van de statutaire organen is ook voor de hier beschreven situatie richtinggevend.

De commissie is echter ook van oordeel dat de balie wettelijk handelt met op dat stuk een conflict met de zakenlui te vermijden. Voor het hieraangehaalde probleem zal veel makkelijker een voor iedereen bevredigende oplossing worden gevonden indien het, ook langs de kant van de balie, positief wordt aangepakt door de tarifikatie van de erelonen. Dit instituut zal vermoedelijk

reeds vele vennootschappen er doen van afzien om zich door bedienden te laten vertegenwoordigen. De commissie verwijst deswege naar hetgeen de eerste commissie op dat stuk voorstelt.

VI. Georganiseerd overleg tussen Magistratuur en Balie

De commissie is van oordeel dat vele van de oorzaken die de uitoefening van de rechtspleging — zowel aan de kant van de magistratuur als aan de kant van de balie — traag en tijdrovend maken kunnen worden weg- gewerkt door een geregeld contact tussen beide korpsen.

De commissie verzoekt de Raad der Orde om de op- richting in overweging te nemen van een bestendige contactcommissie: magistratuur-balie, die geregeld de gang van zaken zou volgen en voorstellen zou maken terzake van rolregelingen, inleidingen, ontlastingskamers, enz...

VII. Verzekering tegen risico's

De commissie heeft reeds hiervoren als haar mening te kennen gegeven dat het aanbeveling verdient associa- ties van advocaten aan de verplichting te onderwerpen om een aansprakelijkheidverzekering af te sluiten.

Zij is tevens van oordeel dat de patron op een rede- lijke wijze moet bijdragen in de verzekering van zijn medewerkers enerzijds tegen arbeidsongevallen en ziekte en anderzijds tegen het risico verbonden aan het gebruik in dienst of in het belang van de patron van een voer- tuig.

Verzekering tegen arbeidsongevallen levert geen enkele moeilijkheid op indien men bereid is aan de verhouding tussen advocaat-medewerker en advocaat-patron de vorm van een dienstcontract te geven. In de gevallen waarin dit niet gebeurt is het vinden van een juiste formule lastiger. Een redelijke tussenkomst van de confrater-pa- tron in de last van de premie die zijn medewerker uit- geeft hetzij voor een persoonlijke ongevallenverzekering, hetzij, zoals hierna wordt overwogen, voor een collec- tieve ongevallenverzekering, schijnt de meest praktische oplossing.

Het probleem van de automobiel-verzekering kan even- eens door deelneming van de patron in de lasten van een door de medewerker afgesloten omnium-verzekering opgelost worden.

Het is echter in hoofdzaak aan de dekking van het ri- sico van inkomstenverlies door arbeidsongeschiktheid of overlijden tengevolge van ongeval of ziekte dat de com- missie aandacht heeft geschonken. Het is haar duidelijk gebleken dat het risico van vroegtijdig overlijden tenge- volge van ziekte niet langs enige beroepsinkomenverze- kering is op te vangen. Alleen de individuele levensver-zekering biedt op dit stuk uitkomst tenzij men bereid is over te schakelen naar een systeem van werkelijke en veralgemeende pensioensvorming.

Voor de bestrijding van de andere risico's bestaan ver- scheidene varianten: mutualiteitsformule, formule ge- inspireerd door de verzekering van de arbeidsongevallen, polis gewaarborgd inkomen, persoonlijke ongevallen-ver-zekeringen.

De associatie biedt als één van haar voordelen dat zij een behoorlijke dekking van het arbeidsongeschiktheids- risico in ruime mate vergemakkelijkt. In vele neder- landse advocaten-associaties is het gebruikelijk dat de maatschap haar leden verzekert met dit beding echter dat zij gedurende een vrij lange wachttijd het risico zelf draagt zodat aanvullende verzekering tegen zeer re- delijke tarieven kan plaats vinden.

Wij hebben echter reeds opgemerkt dat de commissie ervan overtuigd blijft dat, ook in de toekomst, een groot

aantal confraters hun praktijk individueel zullen blijven uitoefenen en dat ook deze advocaten bij de aan gang zijnde evolutie moeten betrokken worden en de voorde- len ervan moeten genieten.

Daardoor komt noodzakelijk de collectieve verzekering die de balie voor haar leden zou sluiten ter sprake. In de huidige stand van zaken schijnt bij een collectieve verzekering toepassing van de mutualiteitsformule uitge- sloten maar wel te kunnen samengaan met één van de andere hiervoren genoemde formules.

Gedane berekeningen hebben echter uitgewezen dat precies de mutualiteitsformule de voordeligste is minstens tot een bepaald plafond (224.640,— per jaar). In die om- standigheden is een collectieve verzekering geen mak- kelijk te verdedigen formule en zijn sommigen van oor- deel dat men zich ertoe moet beperken te streven naar een actie van de balie ter aanmoediging van de ene of de andere vorm van risicodekking.

De commissie kan zich bvb. best voorstellen dat de balie een dienst zou oprichten die als tussenorgaan fun- geert teneinde het afsluiten van dergelijke verzekeringen te vergemakkelijken en te bevorderen.

De commissie is in elk geval van oordeel dat bemoei- ing van de balie op dat gebied zin heeft. Zij drukt de wens uit dat de Raad der Orde een principiebeslissing in die zin neemt en een kleine groep confraters, die van de verzekeringstechniek op de hoogte zijn, gelast met het uitwerken van een concrete oplossing.

De commissie maakt met dit verslag geen aanspraak op volledigheid; zij is in tegendeel overtuigd dat de aan- passing van de voorwaarden, onder dewelke de advo- caatuur aan de rechtspleging deel neemt, een zaak is van voortgezette en steeds herhaalde zorg. Zij hoopt niette- min dat de bijeengebrachte gegevens en de gedane sug- gesties nuttige bijdragen leveren voor een juiste aanpak van een taak die de balie met vertrouwen in handen van de Raad der Orde legt. De commissie voegt als bij- lage van dit verslag verscheidene van de documenten die, zonder dat zij met al de daarin verkondigde stand- punten akkoord gaat, toch voor haar oordeelvorming van betekenis zijn.

Dit verslag werd éénparig goedgekeurd.

Bijlagen - Documentatie.

1. Verscheidene modellen van (nederlandse) associatie- overeenkomsten.
2. Beslissingen van de Raad van Orde van de balie van Luik d.d. 2, 13 en 27 juni 1967 met betrekking tot de rol van de advocaat, de erelonen, de associaties en het regle- ment van orde van de balie.
3. Werkdocumenten van de groep «medewerkers».
4. Model-contract van medewerking uitgewerkt door de Union des Jeunes Barreaux.
5. Tabel met gecijferde formules van verzekering tegen inkomstenverlies.

(1) Picard : *Paradoxe sur l'Avocat*. Pand. Belg. t. III, blz. XXXVII.

(2) Enkele documentatiebronnen in dit opzicht : Emme- ring : *De Advocatuur*. (1961); Mr. Blom in : *Opvolging in het vrije beroep*. Kluwert/Deventer 1965; zie ook de als bijlage van dit verslag gevoegde documentatie.

(3) De verslaggever moge een voorbeeld aanhalen uit eigen ervaring. In een geschil over nietnaleving van con- currentiebeperkende bedingen ter zake van breigoed, had de rechtbank eerst een accountant als deskundige aangesteld. Toen de man niet opgewassen bleek tegen die opdracht werd door de rechtbank als deskundige een advocaat benoemd met een lange praktijkervaring in breigoedzaken. Die confrater kweet zich snel en bijzonder voortreffelijk van de hem toegewezen taak.

MEDEDELINGEN

Vrije Universiteit te Brussel.

De Vrije Universiteit te Brussel meldt de vacature van het volgende college aan de Faculteit der sociale, politieke en economische wetenschappen:

— « Inrichting en beheer der bestuurlijke instellingen », in het nederlands (60 u.) (2de licentie in de politieke en administratieve wetenschappen).

De kandidaten die wensen in aanmerking te komen om de bovenvermelde college te doceren worden verzocht een volledig curriculum vitae, voor 10 januari 1968, aan de Heer Rector van de Universiteit, 50, F. D. Rooseveltlaan te Brussel 5, te laten geworden.

Netherlands Universities Foundation for international co-operation 27 Molenstraat. The Hague

International Summer Course on Legal Aspects of European Integration (19-31 august 1968).

The « Europa Instituut » of the University of Amsterdam, in co-operation with the Netherlands Universities Foundation for International Co-operation (NUFFIC), will organize an International Summer Course on Legal Aspects of European Integration at Amsterdam, to be held from 19-31 August 1968. The course is open to graduates in law and the language of instruction will be English.

The programme, consisting of lectures and discussion meetings, will be held immediately after the 1968 summer session of the Hague Academy of International law.

The lecturers in the course are recruited from university professors and other experts in the field of European integration.

The course will probably be concluded by an excursion to Brussels, the headquarters of the European Economic Community.

During the course the participants will be accommodated in the student hostel « Anne Frankhuis » which is situated in the centre of Amsterdam.

Further information can be obtained from the Registrar's Office : c/o NUFFIC, 27 Molenstraat, The Hague.

TIJDSCHRIFTEN

Tijdschrift voor Rechtsgeschiedenis. : jg. 1967 - nr. III

Gilissen J., De Belgische Commissie van 1816 tot herziening van het Ontwerp-Burgerlijk Wetboek voor het Koninkrijk der Nederlanden. — Feenstra R., Een hand-schrift van de Inleiding van Hugo de Groot met de onuitgegeven Prolegomena Juri Hollandico praemittenda. — Van Caenegem R.C., Beschouwingen over het gewoonterecht in het graafschap Vlaanderen in de twaalfde eeuw. — Wubbe F.B.J., Gaius et les contrats réels. — Gerbenzon P., Johan van Julsingha (1624-1703) als jurist, Een bijdrage tot de kennis van het rechtsleven in

Stad en Lande in de zeventiende eeuw (met een bijdrage van B. Ubink).

Nederlands Juristenblad : jg. 1967 - nr. 44-45.

Kramer H.L.M., Beschouwing over de artt. 252 en 253 Rechtsvordering. — Royer S., Internationaal congres over binnenvaartrecht te Rotterdam. — Böckner B.F.N., In dienst van God voor uw welzijn.

Rechtsgeleerd Magazijn Themis : jg. 1967 - nr. 6.

Boekbespreking. — Opmerkingen en Mededelingen.

Nieuwe Literatuur over Oorlog en Vrede : jg. 1967 - nr. 12.

Internationale betrekkingen. — Volkenrecht. — Politologie. — Geschiedenis. — Economie. — Conflictologie. — Sociologie. — Communicatietheorie. — Psychologie. — Psychiatrie. — Paedagogie. — Theologie. — Filosofie. — Ethica. — Fysica. — Militaire wetenschappen. — Theorie der Ontwapening.

Journal des Tribunaux : jg. 1967 - nr. 4597.

Remacle J.E., La taxe sur la valeur ajoutée. — Cambier C., Bilan de l'activité du Conseil d'Etat.

Res Publica : jg. 1967 - nr. 4.

Jorion E., De la Sociologie juridique. — Blondiau C.B.A., Opinion publique et défense nationale en Belgique. — Walschap H., L'échec du « Home Rule » en Californie. — Frisch A., L'avenir des technocrates. — Waleffe B., Réflexions au sujet de l'investiture du Premier Ministre en Angleterre. — Van de Put G., De Nederlandse Tweede Kamerverkiezingen, 15 februari 1967. — De Smet A., Les partis politiques belges et la Guerre civile espagnole. — Neiryck M., Over Hendrik De Man.

Revue Pratique du Notariat Belge : jg. 1967 - nr. 2537.

Bagniet J., La réforme des études de droit.

Revue Générale des Assurances et des Responsabilités : jg. 1967 - nr. 10.

Hannequart Y., L'état antérieur et les accidents du Travail.

Répertoire Fiscal : jg. 1967 - nr. 7-8.

Goffin M.R., La T.V.A. au stade du commerce de détail. Pour ou Contre ?

Recueil Dalloz Sirey (Parijs). — jg. 1967 - nr. 44.

Furet M.F., L'enrichissement sans cause d'après la jurisprudence administrative (fin).

Politische Vierteljahresschrift : jg. 1967 - nr. 4.

Sternberger D., Der Begriff der Repräsentation im Streit zwischen Burke und Paine. — Groh D., Marx, Engels und Darwin: Naturgesetzliche Entwicklung oder Revolution? — Zum Problem der Einheit von Theorie und Praxis. — Merritt R.L., Computer-Forschung in der amerikanischen Politischen Wissenschaft. — Steffani W., Das « Rules Committee » des amerikanischen Repräsentantenhauses: Eine Machtbastion. — Böhrer C., Probleme politischer Entscheidung am Beispiel der Auseinandersetzungen um ein Mitbestimmungsgesetz in Württemberg-Baden 1945-1949.

Abonneert U op het "Rechtskundig Weekblad"